محل اداره
مجلس شورای ملی
شماره تلفن ۳۰۴۴۸۰ و ۳۸۸۹۴ و ۳۸۸۹۰ و ۳۸۸۹۶
روزنامه یومیه

بهای اشتراک
مذاکرات مجلس شورای ملی سالیانه ۲۰۰ ریال
مذاکرات مجلس سنا « ۲۰۰ «
آگهی‌ها « ۶۰۰ «
مذاکرات مجلسین و آگهی‌ها « ۹۰۰ «

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

شامل کلیه قوانین مصوبه و مقررات - گزارش کمیسیونها - صورت مشروح مذاکرات مجلس - اخبار مجلس - انتصابات - آگهی های رسمی و قانونی

شماره ۲۹۱۷ — ۴شنبه ۲۰ بهمن ماه ۱۳۳۳ — سال دهم

شماره مسلسل ۹۰
دوره هجدهم مجلس شورای ملی

مذاکرات مجلس شورای ملی

جلسه ۹۰

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز پنجشنبه ۱۴ بهمن ماه ۱۳۳۳

فهرست مطالب :

۱- تصویب صورت مجلس
۲ - سؤال آقای خلعتبری راجع بخرید برك چای از کشاورزان وجواب آقای معاون بازرگانی وزارت اقتصاد ملی
۳- جواب آقایان وزیر دارائی ووزیرامور خارجه بسئوال آقای میراشرافی درمورد محل سفارت شوروی وباغ خونی مشهد وتوضیحات آقای میراشرافی
٤ - سئوال آقای کاشانی راجع بمصرف کمك امریکا و جواب آقای وزیر دارائی
٥- توضیحات آقای وزیر دارائی راجع بنرخ ارز
٦- تقدیم یك فقره سؤال بوسیله آقای دکتر بینا
۷- اخذ رأی وتصویب گزارش راجع باعتبارات اضافی بودجه ۱۳۳۳ کشور
۸ - تقاضای آقای صدر زاده مبنی بردستور گذاردن لایحه استخدام استادان دانشکده های شهرستانها
۹- توضیحات مجدد آقای کاشانی راجع بسؤال مربوط به کمك امریکا
۱۰ - استرداد لایحه استخدام ۱۵ نفر کارشناس تسلیحات و تقدیم لایحه دیگر وتقدیم چهارفقره لایحه تمدید حکومت نظامی بوسیله آقای وزیر جنك
۱۱- تعیین موقع ودستور جلسه بعد - ختم جلسه

مجلس دو ساعت وبیست دقیقه پیش از ظهر بریاست آقای رضا حکمت تشکیل گردید

۱ - تصویب صورت مجلس

رئیس - صورت غائبین جلسه قبل قرائت میشود (بشرح زیر خوانده شد)

غائبین بااجازه - آقایان : شادلو . سعیدی . سلطانی . دکتر سعید حکمت . سهرابیان . محمود ذوالفقاری . مرتضی حکمت . نجدد . صفاری . عبدالرحمن فرامرزی . پوربور . مشایخی . اخوان . اورنك . کریمی . سنندجی

غائبین بی‌اجازه - آقایان : اریه . سرمد . کیکاوسی

دیرآمدگان وزود رفتگان بااجازه - آقایان : کدیور . خاکباز . صراف زاده صادق بوشهری . غضنفری . موسوی . عرب‌شیبانی . علم . مسعودی . میراشرافی عبدالحمید بختیار . دهقان . جلیلوند . تیمورتاش . محمودی . امیرتیمور کلالی . پیراسته . محمود افشار

دیرآمدگان وزود رفتگان بی‌اجازه - آقایان : دکترمشیر فاطمی . مهندس ظفر تفضلی . نقابت . دکتر حمزوی

رئیس - آقای بختیار نسبت بصورت جلسه نظری دارید

حمیدبختیار - آقای کیکاوسی را غائب بی‌اجازه نوشته‌اند بنده اطلاع دارم که کسالت دارند

رئیس - بسیار خوب اصلاح میشود دیگر نظری نسبت بصورت جلسه نیست (اظهاری نشد) صورت جلسه قبل تصویب شد .

۲- سؤال آقای خلعتبری راجع به‌خرید برك چای از کشاورزان و جواب آقای معاون بازرگانی وزارت اقتصادملی

رئیس - امروز باید سئوالات بعمل بیاید . آقای خلعتبری

ارسلان خلعتبری - جناب آقای دکتر مفخم خلاصه سؤال من این است کارخانه هائی هستند که پروانه ورود چای خارجی بآنها داده میشود واین کارخانه‌ها ازاین پروانه‌ها استفاده زیادی میکنند این استفاده زیادی که کارخانها میکنند بنده از شما سئوال میکنم که آیا نمیتوانید طریقی اتخاذ کنید که باغدارها وکشاورز ها هم استفاده بیشتری بکنند یانه چون کارخانه‌ها درست است که چای را میخرند واین ترتیب بهتر ازسابق است ولی باید ترتیبی کرد که درآمد بیشتر بکشاورز برسد وبنابراین این پروانه‌ای که بکارخانه‌دارهای چای شمال میدهید که چای واردبکنند ازخارجه لااقل درمقابل این منفعتی که اینها ازفروش چای داخلی ومخلوط کردن آن باچای خارجی میکنند یك ترتیبی اتخاذ کنید که چای کشاورزان و باغداران را لااقل بقیمت بیشتری بخرند واین خریدن بقیمت بیشتر را درمقابل این پروانه ای که بکارخانها میدهید تحمل کنند تاتمام کشاورزان و باغداران که میتوانند درمقابل مخارجی که برای چایکاری میکنند نفعی ببرند چون آنها هم خرج دارند خرج این محصول خیلی زیاد است چون معمول اینطور شده است که در موقع خرید برك سبز که مخصوصاً در فصل بهار کارخانه ها تمام بمقدار محصولی که کشاورزها عرضه میکنند فوراً نمیخرند و برك سبز دست کشاورز میماند و پلاسیده میشود وبعد بقیمت نازل ازآن کشاورز اشخاص دیگر یاکارخانه‌ها بقیمت نازل میخرند واین را باید جبران بکنید آیاهیچ نظارتی دارید برای اینکار وآیا ترتیبی خواهید داد که در بهار آینده کشاورز اگر رفت خواست برگش را بفروشد کارخانه‌چی مکلف باشد آنرا بقیمت بخرد و با عرف صحیح واین دست کشاورز نماند که پوسیده وپلاسیده نشود که بعد در بازار بقیمت ارزان از دستش دربیاید منظور از سؤال بنده این است که در این قسمت راجع بتأمین منافع کشاورزان گیلان و مازندران چه اقدامی فرمودید و چه اقدامی در نظر دارید بفرمائید .

رئیس - آقای معاون وزارت اقتصاد ملی

دکتر مفخم - آقای نماینده محترم سؤالی کردند یعنی دوسؤال کردند یکی راجع به پروانه های چای که بکارخانجات داده میشود یکی راجع بپروانه چای که به‌تجار داده میشود در قسمت اول که فرمودند بکارخانجاتی که کمك میشود این کمك زیادی است واین کمك بباغدارها

هم باید بشود بنده‌نظر موافق بافرمایشات ایشان‌دارم تاامسال کمك‌زیادی‌بکارغاجات شده است وبیاغدار ها هم کمك نشده است دفرچندین جلسه هیئت دولت دراین چند روز اخیر این‌موضوع‌درنظر گرفته شد که تصور میکنم چند روز دیگر تصویبنامه ای که نظر جنابعالی وآقایان نمایندگان گیلان را تأمین کند در روز نامه ها درج خواهد شد در قسمت دوم راجع باشخاصی که فرمودید که پروانه باشخاص میدهند این تولید نگرانی‌میکند بنده میخواهم عرض کنم که دیشب‌درهیئت دولت تصمیم گرفته شد و بعرض آقایان هم خواهدرسید که دیگر پروانه‌باشخاص داده نشود واشخاص تجار دیگر دخالتی نداشته‌باشند (احسنت.احسنت)

رئیس -آقای خلعتبری

خلعتبری — بنده دیگر عرضی ندارم .

۳-جواب آقایان وزیر دارائی و وزیر امور خارجه بسؤال آقای میر اشرافی در مورد محل‌سفارت شوروی و باغ خونی مشهد و توضیحات‌آقای میراشرافی

رئیس- آقای میراشرافی

میراشرافی - اول جناب آقای وزیر دارائی جواب بدهند سؤال بنده‌را اگر لازم شد بعد توضیح میدهم

رئیس- آقای‌وزیردارائی

وزیردارائی(دکترامینی)-آقای نماینده محترم‌سؤالی فرمودند باین‌عنوان « بقرار اطلاع واصله باغ محل فعلی سفارت شوروی درتهران وهمچنین محل قنسولگری شوروی در مشهد متعلق‌بدولت ایران بوده است آیا تاکنون برای‌اخذ مال‌الاجاره یا احراز مالکیت از طرف دولت نسبت بمحلهای مزبور اقدامی‌بعمل آمده است یاخیر ودرصورت اقدام نتایج حاصله چه بوده است » جناب آقای‌وزیر خارجه اینجا تشریف دارند وچون‌قسمت عمده اینکار مربوط بوزارت خارجه‌است بنده خیلی مختصر عرض میکنم : مطابق سوابق وپرونده هائی‌که در اداره‌خالصه وزارت دارائی‌موجود است بعداز۱۹۲۰ چون این املاك جزء سرمایه بانك استقراضی بود بایران مالکیتش‌منتقل‌شد ولی بعداً در موقعی‌که اولین سفیر کبیر شوروی بایران آمد از وزارت خارجه تقاضا کردکه تا تعمیرات بنای پامنار تمام بشود سفارت‌بآنجا منتقل بشود وسفارت شوروی درباغ اتابك‌بماند آقایان‌درآنجا ماندند ویك تعمیرات و تأسیسات جدیدی کردند وازآن تاریخ بعد هر وقت از طرف وزارت خارجه بآقایان تذکرداده شد که این ملك متعلق بدولت ایران است ترتیب اثر ندادند و آنجارا تخلیه نکردند راجع بقنسولگری مشهد هم‌در همان موقع موافقت شده‌بود که‌بطورموقت آن‌باغ‌درمشهد دراختیارقنسولگری‌باشد بعد از آنکه قنسولگری شوروی جای دیگری‌رفت‌آنها رااختصاص‌باداره‌تجارت شوروی دادندو با اینکه‌آن‌محل‌ازطرف وزارت دارائی تقاضای ثبت‌شده و ورقه مالکیت هم بنام دولت صادر شده هنوز تحویل نداده اند و در باره‌این موضوع هم مکاتباتی وزارت دارائی و وزارت خارجه کرده است بوزارت‌خارجه‌جواب داده اند که مشغول نتیجه‌باشیم‌بنابر این وزارت دارائی در سهم خودش تا وقتی که خالصه‌جزءوزارت دارائی‌بوده‌مکاتباتی کرده وقتی اخیراً بنده‌خودم‌نامه‌ای‌نوشتم بوزارت امور خارجه که چه اقداماتی در این‌باره شده آقای وزیر امورخارجه هم‌اطلاع دارند و یادداشتی هم‌گویا از وزارت تهیه‌کرده اند ونتیجه اقدامی که شده است بعرض آقایان میرسد

رئیس-آقای‌وزیر خارجه

وزیرخارجه (عبدالله انتظام) قبل‌ازاینکه بنده‌داخل اصل موضوع‌بشوم خواستم‌خدمت‌آقایان‌عرض کنم‌درموضوع این موافقت نامه راجع‌بمسائل‌مالی‌بادولت شوروی در کمیسیون ها که صحبت شده برای بعضی‌از آقایان یك سوء تفاهمی پیش‌آمده که این مطالبات ما که حل‌شده با دولت شوروی‌آن مطالبات‌سابق‌هم‌جزء آن‌است بنده خواستم‌قبلا برای‌روشن‌شدن ذهن آقایان عرض کنم که مطالباتی که ما حل وفصل کردیم با این موافقت نامه جدید فقط‌مربوط بمطالبات و دعاوی‌است که ناشی ازجنك دوم‌جهانی‌است وبهیچوجه مربوط بسایر دعاوی قبلی‌ماندارد(صحیح است)(احسنت) این‌را خواستم‌قبلاعرض کنم‌که ذهن آقایان روشن‌باشداما راجع بموضوع باغ سفارت دراینجا و موضوع باغ خونی در مشهدبرای اینکه‌آقایان بهتراز‌سوابق‌امر مستحضر باشندیادداشتی تهیه شده است که بعرض آقایان محترم میرسدپارك‌اتابك‌محل کنونی‌سفارت کبرای شوروی درتهران و باغ معروف‌به‌خونی محل‌سرکنسولگری سابق شوروی در مشهد هردو جزئی از دارائی غیر منقول بانك استقراضی سابق‌روس در ایران‌بود که‌بموجب فصل نهم‌عهدنامه مودت‌منعقده بین دولتین‌ایران‌و روسیه شوروی‌مورخه ۲۶ فوریه‌سال ۱۹۲۱ به‌ملکیت‌ملت‌ایران واگذار گردیده چون قسمت آخرهمین فصل مدرك‌ادعای‌طرفین ایران وشوروی می‌باشد برای فهم موضوع اول متن‌آن قسمت از این‌فصل‌را قرائت مینمایم

درآخرفصل‌نهم‌عهدنامه‌چنین مینویسد: « توضیح آنکه‌درشهرهائی که مقرراست کنسولگریهای روسیه شوروی تأسیس شوند ودرآنجاها خانه هائی متعلقه بیانك استقراضی ایران وجود داشته و مطابق همین فصل نه منتقل بدولت ایران‌میشود دولت ایران‌رضایت میدهد که یکی‌ازآن خانه‌هارامجاناً برای‌استفاده مطابق‌انتخاب دولت‌شوروی‌روسیه‌برای‌محل کنسولگری روسیه واگذار نماید» حال برای اینکه وضعیت این‌دو قسمت بطور علیحده‌روشن گردد اینك‌بذکر آنها میپردازد:

اول - پارك اتابك و ملحقات آن در۲۰ آبان۱۲۸۲ (۱۳نوامبر۱۹۰۷) وراث‌میرزا علی‌اصغرخان‌اتابك‌اعظم‌قطعه باغ و ابنیه موسوم به پارك اتابك (محل‌فعلی‌سفارت کبرای‌شوروی‌درتهران) واقعه‌درخیابان فارس را بانضمام یکرشته قنات ویك باب طویل و یك گل خانه به آقای اردشیر مهربان پارسی تبعه ایران میفروشند نامبرده املاك مزبور را نزد بانك استقراضی ایران رهن میگذارد و چون درسرموعد ازعهده پرداخت‌قروض خود برنیاید در۳ بهمن۱۲۹۱ (۲۵ ژانویه۱۹۱۳) آن املاك را در مقابل ۳۰۶۰۰۰۰ریال بیانك استقراضی‌روس درتهران‌میفروشدوچون‌بانك‌طبق‌مندرجات ماده یك امتیازنامه حق معاملات‌غیرمنقول را نداشته لهذا پارك وملحقات آنراباقای پطر کورتن رئیس کل بانك استقراضی ایران‌درتهران میفروشند (ولی درحاشیه قباله تصریح شده است که معامله مزبور برحسب وکالت ازطرف بانك استقراضی ایران انجام و پارك وملحقات آن‌متعلق ببانك نامبردهٔ بوده است) پس از خرید پارك سفارت روس درتهران در صددبر میاید که پارك را برای محل سفارت خریداری ویا اجازه نمایداین مذاکرات ادامه پیدا مینماید تا ۱۱ سپتامبر ۱۹۱۵ ۱۸ شهریور ۱۲۹٤) که هیئت مدیره بانك مرکزی استقراضی دربطروگراد بشعبه خود درتهران اطلاع میدهد که پارك بسفارت‌روس اجاره داده شده و در۱۱مهرماه۱۲۹٤ (۱۱۵اکتبر ۱۹۱۵) پارك بسفارت روس تحویل میشود در این موقع وزارت امورخارجه روسیه با هیأت مدیره بانك داخل مذاکره و در ۱۰ مارس ۱۹۱٦(۱۹ اسفند ۱۲۹٤) مراسلهٔ بهیأت مدیره بانك مینویسد و پارك را برای مدت ۳سال ازقرار سالی ششهزارمنات اجاره ومبلغ ۱٦۰۰ منات هم بابت مال‌الاجاره ازروز تحویل پارك بسفارت یعنی(۲۲سپتامبر ۱۹۱۵)باداره مرکزی بانك در بطروگراد میپردازد.

ازآن تاریخ ببعد پارك و ملحقات آن در تصرف سفارت روسیه در آمده ودولت سابق روس تزاری مال الاجاره را تا سال۱۹۱۷یعنی اول انقلاب اکتبر شوروی ۱۲۹۵- ۱۲۹٦باداره مرکزی بانك استقراضی ایران پرداخته است .

درپنجم‌ژوئن۱۹۱۹(۱۵خرداد۱۲۸۹) متصدیان بانك استقراضی ایران مبلغ ٤۰۰۰۰۰ریال برای مدت یکماه ازبانك شاهی قرض وبرای ضمانت‌آن پارك و ملحقات‌آنرا نزد بانك شاهی رهن می‌گذارند . بعداً بانك استقراضی ۱۲۰ هزار ریال ازاین دین‌رامیپردازد ضمناً این موقع مصادف باانقلاب اکتبرمیشود که منجر بانعقاد عهدنامهٔ مودت ایران و شوروی درسال۱۹۲۱میگردد ودارائی بانك استقراضی اعم ازمنقول وغیرمنقول بدولت ایران تحویل میگردد . باین‌نحو موقعیکه بانك طبق فصل نهم عهدنامه مودت بموجب تحویل نامهٔ رسمی مورخهٔ شهریور ۱۰۳۱ (۱۵سپتامبر ۱۹۲۲) که بامضای نمایندهٔ صلاحیتدار سفارت شوروی روسیه‌نیزرسیده‌است‌بدولت ایران تحویل‌میگردد پارك درمقابل ۲۸۰۰۰۰ ریال در گرو بانك شاهی بوده است بعداً نقل وانتقالات بوقوع میپیوندد ودر این ضمن اولین نمایندهٔ رسمی دولت شوروی روتشتین بتهران میرسد و از وزارت خارجه درخواست مینماید چون محل سفارت دریامنار احتیاج بتعمیردارد تا خانهٔ تعمیرات اجازه داده شود موقة در پارك اقامت نمایند وزارت‌امورخارجه نیز از روی نزاکت بااین‌نظریه موافقت مینماید . بعداً بانك ایران بموجب همان تحویل نامهٔ رسمی در تاریخ اول مارس ۱۹۳۲ (دهم اسفند۱۳۱۰) طلب بانك شاهیرا پرداخت و پارکرا از کروبانك درمیآورد ومالکیت خودرا نسبت باملاك مزبور عملی مینماید راجع بثبت پارك اتابك نیز ادارهٔ کل ثبت میگوید‌باوجود اعلانات مکرری‌که در آذرماه ۱۳۰٦ (دسامبر ۱۹۲۷) درمجلهٔ‌رسمی وروزنامهٔ کوشش چاپ شده‌است نه سفارت‌شوروی ونه بانك ایران تقاضای ثبت‌املاك‌نامبرده را ننموده‌اند . باین دلائل وزارت امور خارجه پارك اتابك وملحقات آنرا متعلق ببانك ایران میداند ومکررتقاضا کرده است چنانچه پارك برای سفارت لازم باشد دولت شوروی‌آنرا از بانك ایران اجاره ومال‌الاجارهٔ‌آنرا تأدیه‌نماید ویا درمقابل استفاده از پارك عمارتی بلاعوض بسفارت کبرای ایران درمسکو واگذار نماید که تمام این مذاکرات ومکاتبات‌تاکنون‌بجائی‌نرسیده است اما راجع بباغ‌خونی مشهد طبق فصل نهم عهدنامهٔ مودت ایران وشوروی مورخه ۲٦ فوریه ۱۹۲۱ باغ معروف بخونی درمشهد بدولت ایران واگذار گردیده چون سرکنسول شوروی‌موقع ورود بمشهد جائی نداشته وزارت خارجه

دردیماه ۱۳۰۰ (ژانویه ۱۹۲۲)دستور میدهد که باغ خونی را در اختیار کنسولگری شوروی بگذارند وقتی نمایند کنسولگری میخواهد آنرا باسم خود بثبت برساند اداره مالیه خراسان طبق دستور مرکز پیشدستی نموده ودر اسفند ۱۳۱۲ آنرا بنام بانك ایران بثبت میرساند ولی سرکنسولگری و سفارت پیوسته باینقسمت معترض بوده‌اند وزارت امور خارجه ازهمان سالهای اول بعد از انعقاد عهدنامه مودت بدفعات شفاهاً و کتباً درتهران وچه‌در مسکو ضمن یادداشت مراتب را بمقامات دولت شوروی تذکر داده وتخلیه‌باغ خونی وواگذاری آنرا بمأمورین دولت شاهنشاهی‌خواستار گردیده است ولی‌مأمورین مربوطه‌دولت شوروی همواره بقسمت آخر فصل نهم عهدنامه مودت متکی شدهٔ وادعای دولت ایرانرا نسبت بباغ خونی مبنی برسوء تفاهم دانسته و از تخلیه باغ خود داری مینمایند وهرچه ماتاکنون اصرار نمودهٔو دلائل اقامه کرده‌ایم آنها برسر حرف خود ایستاده وابداً توجهی نمی‌نمایند و حتی ضمن یادداشت دفعه اخیر که‌درهمین سنه نوشته شده است استدلال گردیده که همان قسمت آخر فصل‌نهم‌عهدنامه‌میگوید «یکی ازآن خانه‌ها مجاناً بایددر اختیار کنسولگری گذارده شود» وحال آنکه در محوطه باغ‌خونی چندین دستگاه‌عمارت وجود دارد . ازاین گذشته مینویسد. « برای استفاده کنسولگری شوروی» وقتی اصلا کنسولگری درایران وجود ندارد دیگر این قسمت مفهومی نمیتواند داشته باشد .

چون مشکل است این موضوع در تهران حل شود باید درمسکو حل‌وفصل گردد زیرا سفارت قبلا اظهار عقیده نموده وسفیری نمیتواند نظرسفیر ما قبل خود راکه البته بانظر مسکو بودهٔ است بدون اجازه‌تغییردهد بنابراین حتماً باید این مسائل درمسکو حل و فصل گردد (خرازی- آقای‌وزیر امور خارجه راجع بشرکت‌نفط خوربانهم بفرمائید)هیچکدام اینها ربطی بدعاوی که فعلا حل شده‌است ندارد (خرازی-احسنت) متأسفانه‌بواسطه گنك‌بودن‌این‌قسمت‌فصل‌نهم‌راجع‌بباغ‌خونی که‌میگویدیکی‌ازعمارت‌هاواگذار شودما میگوئیم که این واگذاری ملکیت نیست بلکهٔ فقط برای استفاده است و حالا هم که‌این قنسولگری‌ازبین رفته‌است‌واگذاری یعنی‌استفاده از آنهم دیگر مفهومی‌ندارد بهرصورت مادنبال میکنیم‌این دو مسئله را وامیدوار هستم باحسن‌نیتی که‌این‌اواخر بین دو کشور پیدا شده بتوانیم بطور مرضی‌الطرفین هم موضوع پارك اتابك وهم موضوع باغ‌خونی مشهد را خاتمه بدهیم (انشاءالله. احسنت)

رئیس- آقای میراشرافی

میراشرافی- سؤالی را که بنده ازوزارت دارائی کرده بودم راجع بباغ اتابك که فعلا درتصرف غاصبانهٔ سفارت شوروی است برای روشن شدن یك مطلبی بود وآن مطلب عبارت از این است که بملت ایران ثابت شود که همیشه دولت شوروی نسبت بیك ملت که ضعیف تر ازخودش است ودرجوارودولت شوروی قرار گرفته هرکجائی که دستش رسیده تعدی کرده است (صحیح است) (بعضی ازنمایندگان - اصلا اخلاقشان‌این است) (شمس قنات‌آبادی- اخلاقشان‌فاسد است) مثلا یك باغی راکه برای محل سفارت احتیاج دارند این باغی که ۵۰ هزارمتر اراضی‌آن است و در آن تاریخ هم بهترین ساختمانها و بهترین مبل ها دراین باغ بوده وتهیه شده ممکن بود این رابا دولت ایران وارد مذاکره‌شوند ویك‌صورتی و حل‌وفصل بکنند یا برای سفارت‌شوروی‌بخرند ویا اجاره بکنندولی بصورت اینکه ما زورمیگوئیم و باغ را بدولت ایران نمیدهیم‌واجاره اش را هم حتی نمیدهیم ازنظرحفظ حیثیت دولت شوروی بنظربنده خوب نیست وهمچنین راجع‌باغی که‌درمشهددراختیارقنسولگری شوروی قراردارد مطابق اطلاعی که‌بندهٔ دارم‌حتی‌باغبان‌ومخارج‌آب هم‌ازطرف‌شهردای مشهد پرداخته میشود و دولت شوروی حاضرنیست که‌تکلیف‌ملکیت یاماال‌الاجاره این محل را هم تعیین کند جناب آقای وزیرخارجه فرمودند که باحسن نیتی که اخیراًپیدا شده است این حسن نیت‌همیشه ازطرف دولت ایران بوده است و الان که جناب‌آقای وزیرخارجه تشریف‌دارند ویك قرارداد دوستانه با دولت شوروی میبندند وشاید مجلس شورای ملی‌هم‌این قرارداد را بتصویب برساند چه بهتر که این اختلافات را تمامش را حل بکنند نمیشود گفت که‌یك‌قسمتش‌راحل میکنیم همینطور که‌یکی‌ازآقایان‌توضیح فرمودند موضوع نفت خوریان و یك قسمت از تأسیسات آنجا که هنوز بلاتکلیف مانده‌است آنهم‌یکی‌ازموارداختلاف است‌بنظر بنده بهتر بود که جناب‌آقای وزیر خارجه تمام این موارد رایعنی‌موارد اختلاف راتعیین میفرمودند ویا نمایندگان شوروی حل میفرمودند ومطلب دیگری که بنده لازم میدانم‌بجناب‌آقای‌وزیرخارجه اینجاتذکر بدهم ودرجند جلسه قبل هم که موضوع قرارداد با شوروی درمجلس مطرح بود بنده یك عبارتی‌گفتم که حالا هم تکرار میکنم‌گفتم که اگراز خاك وطن ما یك وجب‌بهر کشوری‌داده شود این کارخیانت بمملکت است (صحیح‌است) حالا نمیدانم عقیده‌آقایان چیست ولی جناب آقای وزیرخارجه یك توضیحی اینجا فرمودند که بنده عرض میکنم فرمودند که ماا‌گر فیروزمرا بخواهیم بگیریم بموجب‌قرارداد ۱۸۹۳ که فیروزه بروس ها واگذارشده آنوقت‌روس‌ها ادعا میکنند که‌دولت‌ایران مالکیتی نداشته‌است بنده یك قرارداد به‌آقای وزیرخارجه نشان دادم که بعداز انقلاب شوروی که قرارداد دوستانه ای با شوروی‌ها منعقد شده درآن قرار داد یك ماده‌ای است که برای آقایان قرائت میکنم که نوشته است که چون فیروزه بملکیت‌دولت‌روسیه‌درآمده ودولت تزاری غاصبانه اقدام بتصاحب فیروزه کرده بنا بر این دولت شوروی مایل است که رفع این عملیات غاصبانه را بکند بنابراین فیروزه را بدولت ایران واگذارمی کند. بنده از این عرایضم‌یك نتیجه میخواهم‌بگیرم وآن نتیجه عبارت‌از این است که ماا‌ز دولت‌شوروی انتظار داریم که‌همیشه بامارفتاردوستانه‌بکند‌نه‌رفتار خصمانه موضوع فیروزه و موضوع باغ اتابك موضوع قنسول گری درمشهداینها تمام برای‌ملت ایران‌قابل حل‌است چیزی که‌قابل‌حل‌نیست این موضوع حزب منحله توده‌است که الان آقایان‌ملاحظه‌میفرمائید از اول حکومت سپهبد زاهدی آقایان هرشب که روزنامه را مطالعه میفرمائید میبینید که هرشب سه‌ستون نوشته که فلان شبکه‌حزب توده درفلانجا کشف‌شده‌فلان اسلحه درفلان‌محل کشف‌شد فلان چاپخانه درفلان‌محل کشف شد فلان‌مقدار مهمات‌و نارنجك کشف‌شد آقایان توجه بکنند که اگر دستگاه انتظامی و دولت بموقع این اقدامات را نکرده بود حالا وضع مملکت مابچه‌صورتی درآمده بود بنده میخواهم این‌مطلب‌را اساساً اینجا تذکر بدهم که‌این‌عملیاتی‌است که موجب کدورت ملت ایران است واین اقدامات محرمانه و آن‌دست‌های مرموزی است که ملت ایرانرا ناراحت میکند همین دیروز درجراید عصر منتشرشده‌بود که‌یك‌قسمتی ازحزب‌توده کشف‌شده که‌یك‌مقداری‌ازاسرار وزارت خارجه ووزارت جنك وستادارتش را سرقت کردند وبآن‌محل داده‌اند وحتی دیدم رومان‌عیسایان هم‌در این کار دست داشته‌است همه آقایان رومان عیسایانرا می‌شناسند واین یك‌آدمی بوده‌است که‌با یك‌پا چارق‌ویك‌پا گیوه ازروسیه بطهران آمده است وحالا میلیاردها سرمایه دارد وبایداین‌سئوال‌را کرد که‌آقا اگریك‌دولت خارجی بتو کمك‌نمیکند و از تو حمایت نمیکند این‌سرمایه از کجا پیدا‌شده‌است بنابراین‌ازجناب‌آقای وزیرخارجه‌استدعا میکنم که این‌موضوع باغ اتابك و باغ قنسولگری و سایر موارد را با دولت شوروی حل کنند و تکلیف ملت ایران‌را روشن کنند.

۴- سؤال آقای کاشانی راجع بمصرف کمك امریکا و جواب آقای وزیردارائی

رئیس-آقای کاشانی

کاشانی- سؤال بنده که درست قبل‌از ختم مراحل‌نهائی قراردادنفت‌تقدیم مقام ریاست گردید شامل سه‌قسمت‌اساسی است

اول اینکه دولت آمریکا از اول شهریور ۱۳۳۲ تا تاریخ تقدیم سؤال‌چه مبلغ بدولت کمك‌مالی کرده است رقم‌آن چقدر است؟

دوم اینکه این کمك چگونه بمصرف رسیده ، مقصودبنده‌ریز یك‌یك اقلام‌نیست میخواهم بدانم مثلا چند درصد کل مبلغ کمك دریافتی‌از آمریکا صرف‌پرداخت حقوق معلمین، یاسبانان ، ژاندارمها ، کارمندان‌دولت و قوای انتظامی‌مملکت و بطور کلی تأمین‌کسر بودجه شده است. و بقیه که‌بمصارف دیگررسیده کلا چقدر بوده؟

سوم اینکه دولت باتوجه بمذاکرات شفاهی با مسئولین سیاست آمریکاجواب بدهد، آیادرصورت عدم تصویب قرار داد نفت کمك مالی آمریکا بدولت ایران قطع میشد یاخیر. البته ازجناب آقای وزیر دارائی تمنی میکنم جواب عرایض بنده را خیلی صریح و واضح وروشن بفرمایند واگرلازم ، شد باز توضیحاتی عرض میکنم

رئیس-آقای وزیر دارائی

وزیردارائی - همینطور که‌آقای نمایندهٔ محترم توضیح دادند سوالشان در تاریخ ۲۹ر۷ر۳۳ بوده است بنده سعی کردم که وضع مالی دولت را تا آخردیماه‌روشن کنم و کمك امریکا را از مهر۳۲ تا این تاریخ توضیح بدهم که یکقدری موضوع بیشتر روشن‌شده باشد عرض کنم وضع مالی مملکت در آخر دیماه۳۴ بشرح زیراست :

قسمت عایدات :

عواید وصولی در ده ماهه اول سال جای بالغ‌بر۷۸٤۷٦۵٤۰۰۰ریال بوده است ودر ده ماهه سال گذشته ٦٦۵۲۲۲۳۰۰۰ ریال بوده است بطوری‌که ملاحظه میشود عواید سال جاری نسبت بمدت مشابه مبلغ : ۱۱۹۵٤۳۱۰۰۰ ریال افزایش یافته است (کاشانی - مشابهش را میخواستم) برای اینکه وضع مالی روشن‌شود قسمت هزینه را هم عرض میکنم پرداختی در

ده ماهه اول سال جاری ۹۱۸۹۰۴۸۰۰۰ ریال ودر ده ماهه مشابه سال گذشته ۷۹۵۰۴۹۵۰۰۰ ریال بوده است و هزینه ها نسبت بسال گذشته مبلغ ۱۲۳۸۵۴۰۰۰ ریال فزونی داشته و این افزایش مربوط باضافه اعتبارهائی است که بوزارتخانها و ادارات از قبیل قرمهنك وآتش وراه وغیره داده شده است این توضیح برای اینست که آقا وضع مالیرا توجه داشته باشند و کسر خرج دولت را از این ارقامیکه بنده عرض میکنم خودتان استنتاج بفرمائید که درآمد چه بوده و هزینه چه بوده است کسرخرج چیست واین کسر خرج از چه محلی تأمین شده (کاشانی - البته ازفعالیت شما) وصولی سال جاری نسبت ببرداختیها مبلغ یك میلیاردوسیصد وچهل ویکمیلیون وسیصد وهشتاد و چهار هزار ریال (۱۳۴۱۳۸۴۰۰۰) کسر درآمد داشته است که این مبلغ ازمحل کومك امریکا تأمین شده وعلاوه بر برداختیهای بالا مبلغ ۶۴۱۷۷۰۰۰۰ ریال هم ازاعتبارات سال جاری که حوالهٔ آن صادر شده بعلت نبودن وجه در خزانه داری کل متوقف مانده است .

۲- کسرخرج دولت :

کسر بودجهٔ دولت در سال ۱۳۴۴ بسته ببودجه‌ای است که تنظیم وتقدیم خواهد شد اما وجوهیکه ازمحل کومك امریکا از اول مهر ۳۲ تاآخر دیماه ۳۳ بمصرف رسیده است باین شرح میباشد بنده مقدمهٔ عرض میکنم که چون برای بعضی ازآقایان نمایندگان محترم مجلس و در خارج توهم هست که اگر ما این کومکی که آمریکا کرده بود صرف کارهای عمرانی وتولیدی میکردیم بیشتر بنفع کشور بود بعضی ازآقایانهم اشاره کرده‌اند که ما این پولها را ولخرجی کردیم چه کردیم وچه کردیم بنده خواستم نظر آقایانرا جلب بکنم که این کومك فوری آمریکا برای تأمین کسرخرج دولت بود و برای راه انداختن عراده‌جاری (صحیح است) اگر بنا میشد که از این محل کارخانهٔ سیمان کارخانهٔ قند خریداری میشد تصدیق می فرمائید که چندین ماه برای وارد کردن این کارخانها وقت میخواست وچندین سال هم برای نصب وبهره‌برداری آنها بنابراین معلومست که تکلیف وضع جاری مملکت چه میشد بنابراین آقایانیکه میفرمایند که این پولیکه باختیارما گذاشته‌اند چرا خرج این کارها نکردید این پول مقید باین قید بود وبرای این منظور بود (کاشانی - بازهم این مطلب در سئوال بنده نبود اشتباه نشود) بنده هم توی پرانتز عرض کردم ضمناً هم آقای کاشانی توجه بفرمایند که از این ۷۰ میلیون دلار که ما برداشت کردیم مقداری ازآندلارها باقیست واین پولهائیکه ما میگیریم برای وارد کردن کالا حاصل ریالش متمرکز شده واز این حساب این ریالها را برداشتیم برای مخارجیکه عرض میکنم .

کومك ببودجهٔ عمومی کشور :

۳۲۴۱۴۶۸۵۲۴٫۹۵ ریال

کومك ببودجه عمومی بابت دخانیات :

۳۴۷۷۲۹۸۲۴٫۹۰ ریال

کومك به شرکت ملی نفت :

۱۲۸۹۸۹۲۴۸۳٫۶۰ ریال

کومك بسازمان برنامه :

۲۳۵۰۴۲۸۲۱٫۰۰ ریال

کومك بغله :

۳۱۶۶۰۰۰۰۰۰ ریال

باداش افسران :

۱۵۰۳۷۰۱۰۰ ریال

صندوقهای مشترك :

۸۳۹۱۰۳۰۰ ریال

صندوقهای کومك فوری :

۴۵۴۷۸۰۴۴۰ ریال

تعمیرگاه نیروی هوائی :

۳۰۰۰۰۰۰ ریال

بنگاه عمران :

۱۰۰۰۰۰۰ ریال

بنگاه آبیاری :

۳۰۰۰۰۰۰ ریال

تهیه وسائل تعلیماتی درمانبوارتش :

۱۰۰۰۰۰۰۰ ریال

کومك ببرنامهٔ اصل چهار : ۰

۲۷۱۰۰۰۰۰ ریال

کومك به ارز دانشجویان :

۶۵۰۰۰۰۰ ریال

جمع کل مبلغ :

۶۱۶۰۸۹۱۴۹۵ ریال

البته یك مقدار از این ریالها باقی است که در این حساب هست که میتوانیم باآنها دربهمن واسفند هم حقوق واین قسمتها رابپردازیم آن ریزراکه جنابعالی اشاره فرمودید آن ریزدرخزانه داری درحسابداری وزارت دارائی در اختیارجنابعالی است که این سیصد میلیون تومان که ما بر داشته ایم وکومك ببودجه عمومی کشور شده است چقدر بوزارت جنك دادیم چقدر بسایر وزارتخانه‌ها دادیم هروقت آقایان بخواهند آنصورت در دسترس هست و میتوانند مراجعه بکنند اما این سؤالی که شما فرمودید که اگرقرار داد نفت تصویب نمیشد آیا این کومك میتوانست ادامه پیدا بکند یانه این سؤال را بنده نمیتوانم جواب بدهم زیرا یك سؤال سیاسی است حالا هم که قرار داد نفط گذشته است بنده خیال میکنم که دیگرموضوع سؤال منتفی است راجع باینکه آیا این کومك ادامه خواهد داشت وبودجه سال ۳۴ چه خواهد بود بنده میخواستم ازاین فرصت استفاده بکنم وبه آقایان عرض بکنم که این کومك نمیتوانست بعنوان کومك بلا عوض ادامه داشته باشد برای اینکه وقتیکه دولت آمریکا این کومك راباایران کرد ایران درآمد ارزی نداشت وتمام عایداتش هیچ بود و اگر این وضع ادامه پیدا میکرد نه فقط ما بحتاج مردم در داخله کشور ومملکت دچار گرفتاری ومضیقه میشد بلکه همین درآمدی هم که ملاحظه میفرمائید ازقبیل درآمد گمرك وغیره هم ازبین میرفت ودلیل هم این بود که دولت امریکا میگفت که بحالة موضوع نفت حل نشده وایران مرد درآمدی ندارد ولی وقتی نفط حل شد البته دولت آمریکا و افکارعمومی آن بدون جهت نمیتوانستند یك همچو کومکی بکنند این بود که دولت مخصوصاً شخص جناب نخست وزیر پیش ازاینکه آقای مندرسن بامریکا بروند باایشان مذاکره کردند و فرمودند کهاچون درمجلس تعهد کردیم و آقایان هم باین شرط قرارداد نفت را تصویب کردند که عوائد حاصله از نفط خرج عمران وآبادی کشور بشود و اگر بنا باشد که ما بخواهیم کسر بودجه را ازاین محل تأمین بکنیم ناگزیر یك قسمتی از کارهای عمرانی معوق و معطل خواهد ماند وبالنتیجه هرنوع اصلاحی در این مملکت ازنظرعمرانی وازنقطه نظر بودجه‌ای بخواهیم بکنیم معوق خواهد ماند بنابر این آقایان باید سعی بکنند که تا وقتیکه کسر بودجه هست و کسر خرج مملکت اینطورهست یك راههائی پیدا بشود که بما کومك بکنند برای توجه آقایان لازم میدانم فعلاعرض کنم که البته بنده درموقع خودش توضیح بیشتری عرض خواهم کرد این کمك طبق تقاضای ما بود و بنده خیلی متأسفم که درمجلس ودرخارج مجلس اینطوروا نمود شده که آمده اند وبما تحمیل کرده اند این خیلی عجیب است بنده هیچکس را سراغ ندارم که یك قرض دهنده‌ای بیاید یك قرض گیرنده راکه محتاج است باو بگوید آقا من میایم ترا مجبورمیکنم که توازمن قرض بکنی والا من روابطم را با تو قطع میکنم این را درموقع خودش وقتی بودجه مطرح شد عرض خواهم کرد بنا بر این انتظار کومك آقا بخصوص درموقعی که قرارداد نفط تصویب شده ودرآمدی ازاین محل هست البته بنظر بنده منطقی نیست ونیامده اند که مال مفت هم بما بدهند راجع به بودجه ۱۳۴۴ بنده الان ده یانزده روز است که گرفتار این بودجه هستم هرچه از سروتهش میزنم باپیشنهادی کهوزارتخانها کرده اند خرج دولت درحدود ۱۵ میلیارد یعنی ۱۵۰۰ میلیون است در صورتی که درآمد را که بنده خیلی سعی میکنم در آن محافظه کاری بخرج دهم ۱۲۰۰ میلیون برآورد کرده اند یعنی ازنهصد ملیون تومان یکدفعه سیصدمیلیون اضافه کردن این کار عاقلانه‌ای نیست برای مملکت در بودجه نویسی باید درآمد حقیقی مملکت تعیین بشود وسعی کرد جمع برآوردش را را نزدیك بحقیقت کرد علی‌ای‌حال عجالتاً مشغول هستیم که این بودجه را (اردلان- تاکی آقا تاکی تاچه وقت ؟) تا یکشنبه میدهم جناب آقای اردلان عرض کردم کار بودجه نویسی کار بسیارمشکلی است واینکار ناراضی درست کردن هم خیلی دارد و متأسفانه بست وزارت دارائی یك پست پرزحمتی نیست (میراشرافی - شما که دو دستی چسبیده اید) تقدیر بنده راکشیده است چون بنده آدم قدری هستم، تقدیر این بوده است که تمام این مصائب وبدبختی متوجه بنده باشد قرارداد نفط است بنده هستم بودجه است بنده هستم ارزاست بنده هستم چون بنده هم قبول مسئولیت میکنم وعقایدوعرایض خودم راصریحاً عرض میکنم واصراری هم دراین پست ندارم اینست که باکی از این حرف ها ندارم وبودجه‌رامی‌آورم (پورسرتیپ-ماشاءالله تو اناتیش راهم دارید) ولو اینکه همکاران بنده هم ناراضی شوند.

۵- توضیحات آقای وزیردارائی راجع به نرخ ارز

وزیردارائی - علی‌ای حال بنده بااجازه مقام محترم ریاست وبااجازه آقایان نمایندگان محترم میخواهم در باره یك موضوعی که این چند روزه مورد توجه نمایندگان مجلس شورای ملی و مجلس سنا وافکار عمومی هست یعنی موضوع ارز چند کلمه‌ای دربارهٔ آن توضیح بدهم برای اینکه متأسفانه در خارج افکار را مشوب میکنند وباینکار دامن میزنند و اشخاص هم خوب یابنده خرده حساب دارند یابا دیگران دارند این راهی دامن میزنند وپیراهن عثمان میکنند بنده میخواهم آنقدری که توانائی فکری ومیان دارم این مطلب را روشن کنم و از آقایان تقاضا میکنم که چون مطلب یك مطلب مهمی است وبایستی خوب حلاجی بشود وبنده خیال میکنم که بهتر ازاین محل وبهتر ازاین وقت هم فرصتی نیست یکقدری حوصله بفرمائید تابنده توضیح بدهم میخواهم بعنوان مقدمه عرض بکنم که در خارج بنده را متهم کرده‌اند که بنده قهرمان پائین نیاوردن نرخ ارزم بنده این موضوع را صددرصد تکذیب میکنم که همچوچیزی نیست واگر بنده قهرمان پائین نیاوردن بودم بنده در وزارت دارائی همین دولت یعنی ازبدو تشکیل دولت تا الان ۱۸ دلار ارزرا پائین آوردم و در آنموقع که پائین آمده بود حرفی نمیزدند ولی حالا که یك‌تری هست در مقابل یك آنتی‌ترکه ارز باید پائین بیاید یانه وبنده معتقد هستم که باید پائین بیاید ولی چه‌مقدار وچه مبلغ (دکتربینا- اعلان کردن که پائین میآورم غلط است) عرض کردم حضور آقایان وتقاضا کردم یکقدری صبر کنید بنده این عرایضی راکه در مجلس آقایان میکنم جایش جای دیگر نیست بنده اگر قول داده باشم از قولم عدول نمیکنم ولی تقاضا میخواهم بکنم که چون این یك مطلبی استکه در اقتصاد مملکت تأثیر دارد وبنده این عرایضی را میکنم که اینجا ثبت بشود که اگرروزی بنده وآقایان خدای نکرده نباشیم آقایان که نخیر ولی بنده نباشم اینجا ثبت بشود تامردم وملت ایران بدانند که اگر تصمیم مجولانه‌ای گرفته شد واگر یك بحرانی در اقتصاد مملکت پیش آمد گردن بنده نگذارند (اردلان - الان یکسال است عجولانه چیست ؟ یکسال شاچه میکنید؟) اولین ایرادی که میکنند این استکه چرا دولت تاریخ تعیین کرد که مردم بیاندازند شانرا دریك تاریخ معینی که میدانند تنزل میکند بیانکملی بفروشند (صحیح است) عرض کنم بنده میخواهم خدمت آقایان عرض بکنم که تاریخ را بامیل ورغبت تعیین نکردم بنده گزارشی راکه بانك ملی به آقای نخست وزیر داده است اینجا میخوانم اگر خاطر آقایان باشد مابدون سروصدا ازرا پائین آوردیم منتهی چون مذاکرات نقطه در جریان بود همه تصور میکردند که باحل قضیه نفط بایستی دلار بشود ۲۰ ریال یا ۲۵ ریال تجار دست ازکار کشیدند و مردد بودند واردکنندهٔ فکر میکرد که اگر جنس را مطابق ارزی که در آن تاریخ بود واردبکند وبعداً ارز تنزل بکند دچار یك خسارت فاحشی خواهد شد صادر کننده هم نمیدانست تکلیفش چیست فکر میکرد که اگرامروز یك جنسی را بیك نرخی بخرد وصادر بکند اگردوسه ماه بعد ارز تنزل کرد تکلیف فروش این جنس چه جورخواهد شد بنا براین تجارفشار آوردند درمجلس هم البته فشار بود وفشارهم منطقی بود که این تزلزل واین ناراحتی لااقل برای یك دوره چند ماهه باید ازبین برود برای اینکه وضع واردات وصادرات صورت صحیحی داشته باشد دولت تعهد بکند در مجلس که تا مدت معینی تغییری در نرخ ارز ندهد این بود که وزارت دارائی وبانك ملی اعلامیه صادر کردند وگفتند که تا دهم بهمن تغییری در نرخ ارز داده نخواهد شد (یکی از نمایندگان - بسیار کارصحیحی بود) (دکتربینا - یعنی بعداز بهمن خواهیم داد) واگراین کاررانمی - کردیم دلارها دربانك ملی میماندواشخاص هم دست ازکارمیکشیدند نزد بعضی از آقایان مکرربحث شد گفتم آقا تا دهم بهمن ما متعهد هستیم که نرخ را تغییر ندهیم ولی ازآن ببعد تاندانس و سیاست دولت برتنزل نرخ ارز است حالا هم این مطلب را تأیید میکنم بنا براین از این قول عدول نکردم حالا میرویم روی اصل موضوع در یك امری که اثر اقتصادی و اثرمالی شدیدی دارد بنده خیال میکنم که همه‌جای دنیا رسم براین است که با متخصصین فنی صحبت میکنند (صحیح است) امروز دستگاه فنی ما دستگاهی که ناظر برامور اقتصادی است بانك ملی است که آمار دارد بانك ملی است که شاخص هزینه زندگی را تعیین میکند بانك ملی است که معامله ارز میکند وبنا براین بنده بعنوان وزیر دارائی مجبورم که نظر دستگاه فنی خودم راجلب بکنم وخلاصه اش را بعرض دولت برسانم بنا براین بنده میخواستم عرض بکنم که تفکیك افراد دولت را کردن غلط است که بگویند این وزیرمالیه است که اینکار را میکند چنین وچنان میکند بنده ممکن است که یك نظریاتی داشته باشم اگر این نظر مورد تأیید همکاران بنده در هیئت دولت واقع نشود بنده باید بروم کنار و اگر توانستم آقایانرا قانع بکنم خوب یعنی دولت تعهد کرده است این است که تجزیه کردن وزیردارائی از دولت بنظر بنده صحیح نیست حالا اگر بنده اهل سفسطه هستم اهل مغلطه هستم یا خوشبختانه منطقم قوی‌هست وهمکارانم را تحت‌تأثیر قرارمیدهم این نقص بر بنده نیست بنابر این نفرمائید که بعضی ازافراد دولت در این قسمت موافقند ووزیردارائی است که مخالف است همچوچیزی نیست بنده یا آقایانرا موافق میکنم یا میروم کنار گزارشی است که بانك ملی ایران تهیه کرده است جهت مزید اطلاع آقایان میخوانم (صدرزاده - تاریخ گزارش کی است ؟) تاریخ گزارش ۹ بهمن است (دکتر شاهکار - آقای دکتر دنبالهٔ فرمایشاتتان را بفرمائید گفتید تمایل دولت برتنزل است تاکی؟) حالا عرض میکنم این گزارشی است که بانك ملی بجناب آقای نخست‌وزیر داده‌است

جناب آقای نخست‌وزیر

بطوریکه خاطر مبارك مستحضر است طبق تصویب نامه شماره ۱۰۹۲۲ مورخ ۷ تیرماه ۱۳۳۲ دولت سابق ببانك ملی ایران اختیار داده بود که نرخ ارز راکه بموجب همان تصویبنامه درهردلار یکصد ریال تثبیت شده بود تاآخر سال ۱۳۳۲ بتدریج به ۹۰ ریال هردلار تنزل دهد

۱- طبق تصویبنامه فوق‌الذکر نرخ ارز درتاریخ ۲۰ مردادماه ۱۳۳۲ دولت سابق نرخ ارزرا به ۹۸ ریال تقلیل داد

۲- وهمچنین طبق تصویبنامه‌مزبور در تاریخ ۱۱ شهریور ۱۳۳۲ نرخ ارز از ۹۸ ریال هردلار به ۹۶ ریال هردلار تنزل داده‌شد

۳- در اول دیماه ۱۳۳۲ نرخ دلار از ۹۶ ریال به ۹۰ ریال تقلیل یافت

چون تعهد دولت مبنی برنگاهداری نرخ ۹۰ ریال فقط تاآخر سال ۱۳۳۲ بود فروش قابل ملاحظه ازطرف صادر کنندگان بیانکها بعمل آمد بطوریکه در آخر اسفند ۱۳۳۲ جمع کل خرید بانك از بازرگانان وکمك آمریکا جمعاً ۲۴٬۸۰۷٬۶۳۸٫۵۳ دلار بود.

(۱۶٬۹۲۰٬۴۲۸٫۱۹ دلار بازرگانی ۷٬۸۸۲٬۲۱۰٫۳۴ دلار ازمحل کمك)

روی همین اصل دولت درتاریخ ۲۷ اسفند ۱۳۳۲ اعلامیه مشترکی بامضاء وزارت دارائی وبانك ملی ایران صادر نمود مبنی براینکه دولت تصمیمی درباره تغییر نرخ ارز نداردونرخ ارز راتابایان تیر ۱۳۳۳ تغییرنخواهد داد.

درتاریخ دهم مرداد ۱۳۳۳ که مانده ۲۴٬۸۰۷٬۶۳۸٫۵۳ دلار فوق‌الذکر به ۸٬۰۰۰٬۸۵۴٫۶۷ دلار تقلیل پیدا کرده بود دولت و بانکملی ایران بدون اینکه قبلا مردم وجرائد اطلاعی از تصمیم دولت داشته باشند نرخ خریدارز بازرگانی را به ۸۲ ریال تنزل داد و در نظر داشت که بهیچوجه مثل سابق بمردم اطلاعی ازتغییر مجدد نرخ ندهد

ولی چون درآنموقع مذاکرات نفت شروع شده بود وهمیشه بازاردراثرانتشار اخبار متشتت جرائد مبنی بر اینکه نرخ ارزبمیزان فاحشی تقلیل داده خواهدشد بحال رکود و بلاتکلیفی مانده بود و مردم بدولت فشار میآوردند که لااقل اطمینان داده شودتا چه تاریخ نرخ ارز بمیزان ۸۲ ریال باقی خواهد ماند دولت مجبورشد در تاریخ ۱۸ مرداد ۱۳۳۳ مثل سابق طبق اعلامیه مشترکی بامضاء وزارت دارائی و بانکملی بمردم اطمینان دهد که نرخ ارز تا دهم بهمن ۱۳۳۳ تنزل داده نخواهد شد.

از اوایل دیماه ببعد که تعهد دولت مبنی برنگاهداری نرخ نزدیك بپایان شد مثل اسفندسال گذشته صادر کنندگان شروع بفروش ارز وابطال پیمانهای ارزی خودشان نموده وازطرفی وارد کنندگان از واریز تعهدات خود و ترخیص کالا ازگمرکات خودداری کردند بقسمی که درحال حاضر موجودی ارزخریداری شده از بازرگانان به ۳۸٬۲۶۹٬۰۸۰۰٫۹۷ دلارو موجودی ارز خریداری ازدولت بابت کمك امریکا ۳۰٬۸۹۴٬۸۰۲٫۰۲ دلار رسید بعلاوه مبلغ ۱۰٬۴۸۸٬۸۰۰ دلار نیز از دستگاههای دولتی (سازمان برنامه - شرکت ملی نفت - کنسرسیوم) ببانك فروخته شد.

چون تعهد دولت درموضوع نگاهداری نرخ ارز در دهم بهمن بسر میرسد مردم به توهم اینکه نرخ ارز حتماً درروز یازدهم تنزل خواهد کرد منتظر تصمیم دولت در این موضوع هستند.

اگرچه دولت وبانکملی ایران بطوری که در فوق معروض گردید تعهدی مبنی بر تنزل نرخ ارزدرروز یازدهم نداده‌اند معذلك برای اخذ تصمیم قطعی دراین باب جناب آقای وزیردارائی از بانك ملی ایران تقاضا نمودند که مدارك و اطلاعات فنی راجع بنرخ تهیه و بایشان تقدیم شود تا در هیئت دولت مورد مطالعه قرارگیرد وتصمیم قاطعی اتخاذ گردد.

بنابر مراتب معروض فوق اطلاعات و مدارك مورد تقاضارا بشرح زیر بعرض میرساند:

۱- اثر تنزل نرخ ارز در تولید و صادرات کشور

درچند سال اخیر که نرخ ارزدر نتیجه عواملی که همه از آن آگاهند در ترقی بوده وبعداً نیز تثبیت گردید بطوری که آمارخرید وفروش ارزبازرگانی کشورنشان میدهدصادرات ایران افزایش قابل ملاحظه ای پیدا کرده (صحیح است) که بنوبه خود در تشویق و توسعه تولید کشور مؤثر گشت صادرات کل کشور که درسال ۱۳۲۸ معادل ۱۱۵ هزارتن بود در سال ۱۳۳۱ به ۳۵۱ هزار تن رسید و مثلا تولید پنبه که درسال ۱۳۳۰ در حدود ۳۶ هزار تن بود در سال ۱۳۳۲ به ۶۰ هزارتن بالغ گردید ودر سال جاری تاحدود ۸۰ هزار تن پیش‌بینی میشود . بطوریکه برآورد شده است اکنون وضع پنبه طوریست که بانرخ فعلی ارزمنفعت گزافی برای صادر کننده عاید نمیگردد و اکثر کالاهای صادراتی دیگرنیز بهمین منوال است

پنبه مرغوبترین کالای صادراتی ایران میباشد ودراروپا دارای خریداران زیادی است . قسمت عمده سایر کالاهای صادراتی بازاریابرجا ومحکمی ندارند و دستخوش رقابت کالاهای مشابه کشورهای نظیرترکیه ویونان میباشند . درصورتی که حمایتیکه اکنون بانرخ فعلی ارز از این کالاهامیشود ازبین برود بدون تردید تأثیر عمیقی در حجم صادرات ایران خواهد داشت (صحیح است) که نتیجه با پائین بودن قیمت داخلی کالاهای مزبور ازتولید آنها وازدرآمد کشاورزان خواهد کاست .

۲- تأثیر نرخ ارزدرهزینه زندگی.

ممکنست بهای کالاهای وارداتی در اثر تنزل نرخ ارز تقلیل پیدا کند ولی باید توجه داشت که کالاهای وارداتی جزئی ازکالاهای مصرفی مردم راتشکیل میدهد ولذا ارزان شدن آن اثری را که ظاهراً انتظار میرود در هزینهٔ زندگی داشته باشد نخواهد داشت و بطوری که در گزارش پیوست نیز مشروحاً توضیح داده شده اثر آن بسیار جزئی است . بعلاوه تمام کالاهای وارداتی در زندگی اکثریت مردم کشور مؤثر نیستند وفقط بعضی کالاها از قبیل قند وشکر و دارو وقماش و چای که مورد نیاز عموم است

در تقلیل هزینه زندگی عموم مردم تأثیر دارد (صحیح است) و ارزان کردن این کالاها با رفع محدودیت ورود و تقلیل عوارض و تحمیلات داخلی بمراتب مؤثرتر و سهل تر و قطعی تر است تا ازراه تنزل نرخ ارز .

۳ـ اثر تنزل نرخ ارز در کارهای تولیدی وعمرانی .

هزینهٔ برنامه های کشور از محل درآمد های ارزی تأمین خواهد شد . قسمتی در حدود ۵۰ درصد این هزینه‌ها بریال خواهد بود . بنابراین اگر در نرخ ارز تقلیل زیادی داده شود از طرفی چنانکه در بالا گفته شد تأثیر آن درهزینه زندگی ناچیز خواهد بود ولذا دستمزدها را نمیتوان تقلیل داد واز طرف دیگر مقدار ارز مورد احتیاج برای تهیهٔ ریال افزایش خواهد یافت یعنی درواقع برای انجام برنامه ها ارز بیشتری مورد احتیاج خواهد بود

٤ـ اثر تنزل نرخ ارزدر کمکهائیکه ازخارج میشود :

اگر قرار باشد کسر بودجهٔ دولت از محل کمکهای دولت امریکا که بدلار پرداخته میشود تأمین گردد . بدیهی است تنزل نرخ دلار از مقدار ریالیکه ازمحل کمکهای مذکور بدست میآید خواهد کاست

۵ـ اثر تنزل نرخ ارز در تعهدات دولت بابت گواهی نامهٔ ارزهای خریداری شده :

ارزهائیکه تا کنون بحساب دولت خریداری شده است واکنون نزد بانك ملی ایران موجود است طبق شرح بالا متجاوز از ۵۲ میلیون دلارمیباشد . تفاوت نرخ گواهینامه که بایستی از طرف دولت تأمین شود موجب ضرر هنگفتی بخزانهٔ دولت خواهد بود

٦ـ تعهد ایران در مقابل صندوق بین‌المللی پول:

چون ایران عضوصندوق بین‌المللی پولست همانطور که آنجناب ضمن نامهٔ مورخ ۲٦ اکتبر ۱۹۵٤ بسفیر کبیر کشورهای متحد امریکا مرقوم داشته‌اند لازمست با مقامات صندوق در خصوص تغییرات نرخ ارز مشورت بعمل آید و پس از موافقت آنان به تغییرات مقتضی مبادرت شود

درهر گونه تصمیمی که راجع بتغییر نرخ ارز اتخاذ میشود نکات مهم بالا باید موردتوجه قرار گیرد

(برای روشن شدن بهترمطالب فوق گزارش حاوی ارقام ونمودارها مربوط بنرخ ارز وتأثیرآن دراقتصاد کشور تهیه شده که ضمیمه ازلحاظ مبارك میگذرد)

عرض کنم که این گزارش تقدیم جناب آقای نخست وزیر شد ومخصوصاً یك گزارش جامع مفصلتری هستکه بنده نمیخواهم زیاد وقت آقایانرا بگیرم ولی چند منحنی دارد در این گزارش (صدرزاده ـ برای بیماران چه‌فکری کرده‌اید؟) آنراهم‌عرض میکنم (عبیدی نوری ـ ارز محصلین راهم نمیدهند همه‌جور فشارهست)جناب آقای عبیدی نوری اجازه بفرمائید (عبیدی‌ـ نوری ـ آخرشما قانونرا اجرا نمیکنید آقای‌دکتر) بارز محصل وبیمارهم‌میرسیم عرض کنم بعداز اینکه این گزارش تقدیم شد یك کمیسیونی شد دروزارت دارائی باحضور جناب آقای‌حاج محمد نمازی که صرفنظر ازاینکه ایشان‌وزیر مشاورهستند شخصی هستند بسیار مطلع وعلاوه‌براین وارد در امور تجارتی ، بشرکت یکعده از بازرگانانیکه بنده‌خیال نمیکنم که در اطلاعشان‌در اموراقتصادی دربی‌نظریشان هیچکدام آقایان‌تردید داشته باشند‌آقای نیکپور بودند‌آقای‌وکیلی بودند‌آقای‌لازی بودند آقای حاج‌محمد رضاقاطعی بودند آقای خرازی بودند آقای کورس آقای رئیس بانکملی وهمه اشخاصی هستندوارد وبنده خیال میکنم که بایستی در این‌امور تعصب راگذاشت کنار و اشخاص رادسته دسته تقسیم نکرد ؛ دسته‌وارد کننده‌دسته صادرکننده دسته بچه دار در خارج از کشور ، دسته مریض‌دار، آن آقایانیکه مریض دارند امیدوارم‌که خداوند مریضشان را شفا بدهد و باید برای آنها فکری کرد ولی‌آنها که‌درخارج‌از کشور تحصیل میکنند بنده میدانم که درمضیقه‌شدیدی‌هستند ولی این‌دو قسمت بعقیده بنده در مقابل وضع اقتصادی مملکت ناچیزاست (صحیح است)، بعقیده شخص بنده‌کمورد تأیید اکثریت آقایان واقع شد کشوری‌که اقتصادش براساس تولیدآنکشورنباشد آنکشور استقلال اقتصادی ندارد(صحیح‌است) وبنده‌متاسفم که‌یك‌وقت‌آقایان توجه میفرمایند، مکرر گفته شده‌که نباید پایه اقتصادی کشور را روی درآمد نفت وروی در آمدارزی موقتی گذاشت ، بعضی ازکشور ها هستند که اگر بشود‌اسمشان را ، کشور گذاشت مثل کویت ، مثل‌بحرین عربی سعودی یا بعضی ازکشورها (چند نفرازنمایندگان‌ـ بحرین کشورنیست) بلی، جزیره است ، اینها که در آمدی‌ندارندونا گزیرهستند که از مرتروت خودشان کنفت هست زندگی بکنندوتمام وارداتومایحتاجشان را از این راه واردبکنند ، بعضی این که‌آن مر قطع شد آنکشور ها بحال فلاکت‌باری برمیگردند آقایان اطلاع دارند که کشورونروتلاتمام مایحتاج خودش را از قبیل خوراك‌ولباس وغیره‌از راه‌در آمد ارزی نفت خودش تأمین می کند و این یکی ازآنسیاستهای بسیار خطرناك است ، ایران غیر ازنفت منابع بسیار زیادی‌دارد(صحیح‌است) ایران یك‌مملکت کشاورزیست ،مملکتی است که بایستی بعقیده بنده ازنظر صادرات معدنی‌ومواد کشاورزی‌یکی‌ازمقامات بزرك را احراز کند (مهندس‌اردبیلی ـصحیح است‌اگر توجه بشود) بنده خیال میکنم که بایستی سیاست اقتصادی دولت بر اساس ازدیـــاد تـــولید مملکت‌باشد (اردلان ـ این بایدها راکی بایدعمل کند می میگوئید باید) (عبیدی نوری ـ آقایری بدهید‌بصادر کننده)جناب آقای عبیدی نوری جایزه دادن گفتنش خیلی‌سهل است جنابعالی چندین هفته‌است راجع بجایزه دادن به برنج دارید‌صحبت میکنید که چه بکنیم که برنج ضرر نکند اگر بخواهید تقلید ازدولت آمریکا بکنید که سالی میلیاردها دلار ازبودجه خودشان راصرف میکنندو گندم‌وپنبه‌وسایر محصولات کشاورزان رامیخرند بقیمت زیاد صادر می کنند برای بودجه فقیر این مملکت که‌بنده برای پرداخت حقوق کارمندان صبح تاشب درزحمت هستم به بنده ارائه بفرمائید که جایزه راازکجا دربیاوریم (عبیدی‌نوری‌ـ بکشید روی کالاهای‌لوکس) حالا این‌امر دایر براینست که اینجارا بنده ازوارد کننده بگیرم وبنحوی‌از انحاء بدهم بصادر کننده وهمین کاری‌است که‌ازممرارز وارد میشود یعنی آنچه‌را که‌الان‌ازراه‌ارز وارد کننده دارد میدهدچیست این۸۲ ریال که میدهد چیست این‌ارزصادر کننده‌است که میبرد و دوریال هم به بنده‌میدهد این‌خودش اتوماتیکمان دارد انجام میشود بنده نمیخواهم عرض کنم که این سیاست سیاست خوبی است ولی‌آقایان که میفرمائید مابیائیم همه این را باوجایزه بدهیم اگردرآمدش را برای من معین فرمودید یا اجازه فرمودید که بنده هر دلاری پنج ریال شش ریال اضافه تاکس بگیرم ، نه بعنوان قیمت ارز واین زاتوی یك صندوقی بگذارم وبگویم این اعتبار تشویق صادرات ، آنوقت‌مانعی ندارد واگرموافقید پس‌دیگر راجع‌بهزینه زندگی فرمایشی نفرمائید برای‌اینکه اگر من پنجریال‌ازهردلار گرفتم هزینه زندگی بهمان نسبت بالا میرود (محمودی ـ ابداً نمیرود) اجازه بفرمائید که بنده خودم را اعقل عقلا نمیدانم آقای محمودی شما راهنمائی بفرمائیدارائه طریق‌بفرمائید‌بنده اگر قبول نکردم آنوقت بفرمائید‌آنچه‌در این‌کمیسیونی که ازآقایان‌مطلعین‌تشکیل شده‌بود عقیده عموم باستثنای یکنفراین‌بود که‌تنزل‌نرخ‌ارزآن‌تأثیری‌را که‌افراددراین مجلس وخارج‌دارند ندارد‌ودلیل‌بنده‌اینست که ازآقایان میخواهم‌تقاضا بکنم برای‌علم اقتصاد یك ارزشی قائل بشوند چون‌علم اقتصاد یك علمی‌است آقای‌جفرودی که‌علم است نه‌مثل‌حقوق‌وچیزهای‌دیگر(عبدالصاحب صفائی‌ـحقوق‌هم‌علم‌است)بنابراین‌میبایستی‌توجه کرد که اقتصادعلمی است که بنبالش بر مطالعات‌خیلی‌دقیق وبرآماراست‌وبنده‌اگر بخواهم این‌را عرض‌بکنم عده‌ای هستند که تخطئه میکنند، یکی ازنقاط خیلی‌نزدیك بنده درمجلس‌سنافرمودند که سفسطه است حالاآمده‌اند‌این‌حربه صادرات را گرفته‌اند بنده عرضم برای‌اینست که هیچکدام‌از ۰۰

رئیس ـآقای دکتر مگر امروز مسئله ارزمطرح است؟

وزیردارائی ـ اول‌عرض کردم بااجازه‌آقا ، چون‌از این‌موضوع مطلبی‌در اینکشور مهمتر نیست اجازه بفرمائید در این قسمت توضیحی داده شود هر کس بایستی شهامت وشجاعت‌داشته باشد که از عقیده خودش دفاع بکند ولواینکه یك عده‌ای هم‌بااو مخالفت‌بکنند وهیچ‌وقت هم نباید سعی کند که عقیده‌خودش‌را بدیگران تحمیل کند ، بخصوص درمجلس شورایملی مجلس شورایملی‌اصلاجای بحث‌وفحص‌است بنابراین بنده‌باتمام این‌اتهامات وباتمام این حملات‌چپ وراست که یکعده‌ای درخارج میکنند بنده بعنوان وزیر دارائی ،که یك پست بسیارانگرا (Ingrat) وپست بسیار نامطبوعی است عرضی ندارم ، بنده دشمن دارم برای‌اینکه شاید معلومات‌دارم، دشمن دارم شاید برای اینکه از خانواده هستم ، دشمن‌دارم برای اینکه شاید لیاقت دارم ، دشمن‌زیاد دارم وشاید تعدادش از حدمتوسط زیادتر باشد (نفضلی ـ مردم بی نظردوستان دارند) و هیچکدام از افراد دولت باندازه من موردحمله نبوده‌اند چون بنده خیال می کنم که بایستی درراه بهبود وضع‌مالی و اقتصادی مملکت بعد از حل مشکلات سیاسی اقدام کرد واین اقدام هم فداکاری میخواهد وتحمل کردن ، اینهم باقراری که‌هر کدام‌حالانمیخواهم‌بگویم‌منافع نامشروع‌منابع‌مشروع‌دارند برمیخورد و کار سهل‌وساده‌ای‌نیست‌بنابراین‌اجازه‌بفرمائید که این سوء تفاهماتی که درخارج هست بنده روشن کنم وقضاوتش را بعهده آقایان می گذارم ،مطابق این منحنی که از طرف بانکملی‌تهیه شده‌خدمت‌آقایان تقدیم‌میکنم ثابت‌شده که‌نرخ‌ارزتأثیرش درهزینه‌زندگی بسیارناچیزست وبرخلاف یکعده‌ای که‌خیال میکنند اگرنرخ ارزرا پائین‌آوردند فردا هزینه زندگی‌پائین میآید ، هیچ‌همچوچیزی نیست . البته اگرشما دلار را از ۸ تومان پائین‌بیاورید به‌بیست‌وپنج‌هزار وسه تومان این‌تأثیر فوری خواهد داشت‌ولی نتیجه‌اش این‌خواهدشد که بعدازیکسال یاکمترچنان بحرانی درمملکت ایجادمی‌شود که نمی‌شود رفع کرد ، یك چنین‌تنزلهائی‌را بنده‌موافقم که‌تنزل‌نرخ‌ارزآن‌تأثیری‌را که‌افراددراین مجلس وخارج‌دارند ندارد‌ودلیل‌بنده‌اینست که ازآقایان میخواهم‌تقاضا بکنم برای‌علم اقتصاد یك ارزشی قائل بشوند چون‌علم اقتصاد یك علمی‌است آقای‌جفرودی که‌علم است نه‌مثل‌حقوق‌وچیزهای‌دیگر(عبدالصاحب صفائی‌ـحقوق‌هم‌علم‌است)بنابراین‌میبایستی‌توجه کرد که اقتصادعلمی است که بنبالش بر مطالعات‌خیلی‌دقیق وبرآماراست‌وبنده‌اگر بخواهم این‌را عرض‌بکنم عده‌ای هستند که تخطئه میکنند، یکی ازنقاط خیلی‌نزدیك بنده درمجلس‌سنافرمودند که سفسطه است حالاآمده‌اند‌این‌حربه صادرات را گرفته‌اند بنده عرضم برای‌اینست که هیچکدام‌از ۰۰

رئیس ـآقای دکتر مگر امروز مسئله ارزمطرح است؟

وزیردارائی ـ اول‌عرض کردم بااجازه‌آقا ، چون‌از این‌موضوع مطلبی‌در اینکشور مهمتر نیست اجازه بفرمائید در این قسمت توضیحی داده شود هر کس بایستی شهامت وشجاعت‌داشته باشد که از عقیده خودش دفاع بکند ولواینکه یك عده‌ای هم‌بااو مخالفت‌بکنند وهیچ‌وقت هم نباید سعی کند که عقیده‌خودش‌را بدیگران تحمیل کند ، بخصوص درمجلس شورایملی مجلس شورایملی‌اصلاجای بحث‌وفحص‌است بنابراین بنده‌باتمام این‌اتهامات وباتمام این حملات‌چپ وراست که یکعده‌ای درخارج میکنند بنده بعنوان وزیر دارائی ،که یك پست بسیارانگرا (Ingrat) وپست بسیار نامطبوعی است عرضی ندارم ، بنده دشمن دارم برای‌اینکه شاید معلومات‌دارم، دشمن دارم شاید برای اینکه از خانواده هستم ، دشمن‌دارم برای اینکه شاید لیاقت دارم ، دشمن‌زیاد دارم وشاید تعدادش از حدمتوسط زیادتر باشد (نفضلی ـ مردم بی نظردوستان دارند) و هیچکدام از افراد دولت باندازه من موردحمله نبوده‌اند چون بنده خیال می کنم که بایستی درراه بهبود وضع‌مالی و اقتصادی مملکت بعد از حل مشکلات سیاسی اقدام کرد واین اقدام هم فداکاری میخواهد وتحمل کردن ، اینهم باقراری که‌هر کدام‌حالانمیخواهم‌بگویم‌منافع نامشروع‌منابع‌مشروع‌دارند برمیخورد و کار سهل‌وساده‌ای‌نیست‌بنابراین‌اجازه‌بفرمائید که این سوء تفاهماتی که درخارج هست بنده روشن کنم وقضاوتش را بعهده آقایان می گذارم ،مطابق این منحنی که از طرف بانکملی‌تهیه شده‌خدمت‌آقایان تقدیم‌میکنم ثابت‌شده که‌نرخ‌ارزتأثیرش درهزینه‌زندگی بسیارناچیزست وبرخلاف یکعده‌ای که‌خیال میکنند اگرنرخ ارزرا پائین‌آوردند فردا هزینه زندگی‌پائین میآید ، هیچ‌همچوچیزی نیست . البته اگرشما دلار را از ۸ تومان پائین‌بیاورید به‌بیست‌وپنج‌هزار وسه تومان این‌تأثیر فوری خواهد داشت‌ولی نتیجه‌اش این‌خواهدشد که بعدازیکسال یاکمترچنان بحرانی درمملکت ایجادمی‌شود که نمی‌شود رفع کرد ، یك چنین‌تنزلهائی‌را بنده‌موافقم که‌تنزل‌نرخ‌ارزآن‌تأثیری‌را که‌افراددراین مجلس وخارج‌دارند ندارد‌ودلیل‌بنده‌اینست که ازآقایان میخواهم‌تقاضا بکنم برای‌علم اقتصاد یك ارزشی قائل بشوند چون‌علم اقتصاد یك علمی‌است آقای‌جفرودی که‌علم است نه‌مثل‌حقوق‌وچیزهای‌دیگر(عبدالصاحب صفائی‌ـحقوق‌هم‌علم‌است)بنابراین‌میبایستی‌توجه کرد که اقتصادعلمی است که بنبالش بر مطالعات‌خیلی‌دقیق وبرآماراست‌وبنده‌اگر بخواهم این‌را عرض‌بکنم عده‌ای هستند که تخطئه میکنند، یکی ازنقاط خیلی‌نزدیك بنده درمجلس‌سنافرمودند که سفسطه است حالاآمده‌اند‌این‌حربه صادرات را گرفته‌اند بنده عرضم برای‌اینست که هیچکدام‌از ۰۰

۱۴۳۲ است که شده۱۲٦ ریال‌نرخ‌زندگی همدنبال همین ترقی‌بالارفته بخصوص نرخ دستمزدهاترقی کرده‌است‌ولی‌ازسال۱۴۳۲ تاحالا که‌نرخ‌ارزحکومت سابق به ۸۲٫۵ ریال تنزل کرده نه فقط هزینه زندگی تنزل‌نکرده بلکه ترقی کرده (صحیح‌است) (مهندس جفرودی‌ـاین ترقی‌ها دلیل‌سیاسی دارد‌دلیل اقتصادی ندارد) پس بنابراین اگر توجه بفرمائید که اقتصاد علم هست بایستی رفت و عوامل آنرا پیدا کرد‌عوامل آن در مرحله اول‌تورم‌است و ٤ صدمیلیون اسکناس در زمان دکترمصدق‌منتشرشد آقایان تصدیق میفرمایند که‌نشر اسکناس و تورم فوراً تأثیری درتنبیه قیمت‌هانمیکند تا این پولها توزیع بشود ودرجیب‌مصرف کننده برود و زمان میخواهد وهمیشه‌بقول فرنگیها یك‌فاصله‌ود کالاژی Decalage بین عمل اقتصادی و عکس‌العملش هست. آنچه در زندگی این مملکت بیشترازهر چیز تأثیردارد عدم قوه خرید وتولید است و آنچه در هزینه زندگی تأثیر دارد عدم توازن بین قوه‌خرید و تولید است و اگر بنباشد‌که‌قوه خرید افراد بالارفت‌وتولید اجناس مورد احتیاج بآن اندازه‌نبودطبعاً نرخ زندگی‌بالامیرود، یعنی‌اگرشادوتومار توی جیبتان بودتشریف بردیددریك دکانی که یك جنسی آنجا بودکه چندین‌نفر۲ تومانی یا ۳ تومانی طالب‌آن هستند آن جنس قیمتش بالا میرود و اگر عرضه و تقاضا مطابق نباشد بعداعلای‌قیمت خواهد رسید.

بنابراین برای پائین آوردن هزینه زندگی نرخ ارزعامل‌مؤثری‌نیست‌وبایستی عوامل دیگری جستجو کرد، البته‌نرخ‌ارز یکی از آن عوامل است ،بنابراین تورم قسمت اولش است و اگر آقایان توجه بفرمایند وقت بفرمایند درزمان ایندولت فعالیت خیلی زیاد شد آقایان فراموش نفرموده‌اند‌درزمان حکومت دکترمصدق نه‌خانه ساخته میشد،نه راه‌ساخته میشد ،نه فعالیت میشد برای اینکه‌دولت‌وقت‌پولی نداشت ، ساختمانها در شهرستانها خود آقایان شاهدهستند که نیمه تمام مانده‌بود راهها اغلب خراب بود حقوق مستخدمین بزحمت داده‌می‌شد ، درزمان‌حکومت‌جناب آقای سپهبد زاهدی فعالیتی در مملکت بوجود آمده در سایه اینکه خزانه دولت بیشترپول‌پیداکرده و اقوی‌دلیلش اینکه همین اضافاتی که بمستخدمین و کارمند ها دادیم بالاخره اینها هم طبقه‌مصرف کننده این مملکت هستند ، خود این اضافات قدرت‌خرید طبقه‌کارمند را بالا میبرد ، ساختمانهائی که شروع شده است یکعده کارگر رابکار انداخته است و این‌پول ها رفته توی جیب این اشخاص ، بنابراین قوهٔ خرید بالا رفته است در حالیکه قوه تولید بآن اندازه ترقی نکرده وکالا های وطنی‌بآن میزان ترقی پیدا نکرده و عدم توازن بین این۲قسمت‌بالاخره تأثیرش‌ترقی هزینه زندگی‌است ، بهترین دلیلش‌اینست که در موقعی که در۱۳۲۸ که‌پائین‌ترین نرخ ارزبود و نرخ ارزچهل‌وشش در صد تنزل کرد هزینه زندگی‌صدی۹ پائین‌آمده است بنابراین‌می خواهم از آقایان تقاضا کنم که برای تبلیغ‌و مخصوصاً یك عاملی که موردپسند همه است که‌بلافاصله‌کاهرز را آوردند پائین در هزینه‌زندگی تأثیر دارد بنده این را خدمت آقایان عرض‌می کنم که یادداشت بفرمائید که نرخ‌ارزپائین خواهد‌آمد (دکتربینا،تاریخش‌رانفرمائید) تاریخ عرض نمیکنم آقایان یاد داشت به فرمایند که اگربرابر این تنزل نرخ ارز عملیات دیگری نشود برای پائین آوردن هزینه زندگی تنزل ارز تنها عامل مؤثر نیست .

امایك گرافیك دیگر هست راجع به واردات و صادرات کشور وموازنه‌تجاری در اینجا هم نظری نیست ،فقط جلب توجه آقایان به‌یك مسئله اساسی‌است ، درتجارت خارجی کشور دوموازنه‌هست،موازنهٔ‌تجاری و موازنه پرداخت ، موازنهٔ تجاری یعنی موازنه واردات وصادرات وموازنه‌پرداخت یعنی پرداخت این تفاضل ، در تاریخی که اقتصاد بدون‌نفت‌موردقبول‌بوده‌نرخ‌ارز در حداعلابوده است‌وصادرات‌وواردات‌مملکت توازن داشته ، بعض اینکه‌نرخ ارزپائین آمده تفاوت بین‌صادرات و واردات خیلی زیادشده‌یعنی موازنه پرداخت (کاشانی ـ چقدربوده؟) گرافیك‌ها را میدهم خدمتتان بنابراین‌بطوری که ملاحظه میفرمائید بنده این‌بیاناتی که‌میکنم‌برای‌این‌نیست که‌آقایان رامتقاعد کنم که نرخ ارزپائین نباید اینرا میخواهم عرض کنم که آنهائی که این استدلالات را میکنند وهو وجنجال راه‌می اندازند ومیگویند که صادرات‌مملکت‌اهمیت ندارد اشتباه می کنند خیلی اهمیت دارد (صحیح است) چون صادرات تنهاراننباید درنظر گرفت باید کل‌تولید مملکت رادر نظر گرفت صادرات مملکت شاید یك‌پنجم تولیدش است بنابراین تنزل صادرات در تولید ماتأثیر دارد و تولید کشوردر وضع اقتصادی تأثیردارد ومخصوصاً بابرنامه‌های عمرانی که درجریان‌کارهست اگربنا باشد زارعین‌را دردهات نگاه‌دارند واجناسشان صرف نکند مثل سیل در راهسازی وراه آهن خواهند آمد وامروز که متأسفانه ما وارد کننده گندم شده‌ایم‌طولی نخواهد کشید که بخود ولوبیا راهم باید از خارج کشور وارد کرد آنوقت است که آقایان خواهند فهمید که استقلال اقتصادی کشور ازدست رفته است ضمناً بنده خواستم یك مطلب دیگری راهم‌عرض کنم جناب آقای دکتربینا می‌فرمایند که تاریخ‌تعیین‌نکنید بنده عرض کردم که تاریخ‌راماتعیین‌نکردیم (دکتربینا ـ گفتند تا این‌تاریخ پائین‌نمی آوردیم یعنی ازآن تاریخ پائین میاوریم) مفهوم مخالفش این‌نیست (دکتر بینا ـچرا مفهوم مخالفش همین‌است) ولی الان بنده عرض می کنم که چون همه انتظار دارند نرخ ارز را تنزل خواهیم داد ولی مطلب اقتصادی ومطلب فنی‌را از مطلب روحی‌و سیاسی تجزیه بفرمائید بنده میخواهم‌عرض بکنم که‌تنزل‌نرخ‌ارزنه‌فقط‌از نظر اقتصادی مفید ومؤثر نیست‌بلکه مضراست‌ولی‌ازنظر روحی واز نظر سیاسی بنده باجناب آقای اردلان موافق هستم که اولا خلف وعده شود ثانیاً آقایان انتظار وتوقع دارند (اردلان ـتوقع‌چی؟) توقع پائین آمدن ارز ولی اگرانتظارشان ازنقطه نظرهزینه زندگی و سایر عوامل انجام نشد آنوقت شمادیگر ایراد نکنید (حشمتی ـ شماگوش ندهید باین‌حرفها مصلحت کشور را درنظربگیرید) دیگراینکه میگوئیدیك عده‌ای آمده‌اند یك‌مقدار ارزی در حلقوم بانك‌ملی‌فرو کرده‌اندبهیچوجه اینطورنیست بانك‌ملی موظف‌است برای‌تثبیت‌نرخ‌ارزبخرد و بفروشد از کی میخرد ؟ یك مقدار ارز صادرات است یك مقدار ارز غیر صادرات است ارز حاصله از صادرات برای وارد کننده‌است کسی که آمده‌است یعنی صادر کرده نقدداده امروز می آید میگوید آقا من میخواهم قیمت‌این جنس‌را واریز بکنم بانك‌ملی مطابق دستور کمیسیون ارزنمی تواند این‌راواریزنکند باید این را واریز بکند منتهی‌یك‌عده‌ای آمده‌اندعملی کرده‌اند که حالا ازنظر تجاری برای آنها مشروع‌است یانامشروع‌است کاری‌ندارم‌هر کس دنبال سودمیگردد یك وقتی تعهدات انجام نمیشدوماشخاص‌را تحت قید و فشار میگذاشتیم که‌بیائید تعهد را انجام بدهید آقای دکتر بینا این تعیین کردن تاریخ نتیجه‌اش این‌شد که آقایان رفتند قرض‌وقوله کردند تعهدات خودشانرا واریز کردند برای اینکه اگر نرخ ارز پائین آمد ارز بخرند که قرض خود را بپردازند بنده میخواهم در محضر آقایان عرض کنم که‌آن‌اشخاصی که‌اینطورخیال کرده‌اند اشتباه کرده‌اند برای اینکه‌ماما را بچه گیر آورده‌اند یاآن‌اشخاصی غیر بالغ ما نمیگذاریم اشخاصی که‌این عمل‌را کرده اند این استفاده رابرند اگرتغییری‌هم در نرخ داده‌شود ماتصمیمی اتخاذخواهیم کرد که این ضررمتوجه خزانه‌دولت نشودبرای یك مرتبه ضرر بکنند چون آنها هم عمل تجارتی انجام داده‌اند یك تاجری ممکن است نفع‌یا ضرر بکند(مرآت‌اسفندیاری‌ـ چرا بانك این دولار ها را خرید) آقای اسفندیاری من‌اطمینان دارم که‌همین‌آقایان میدونند اینطرف وآنطرف جار و جنجال راه میاندازند که ازاین تفاوت استفاده کنند اولامن صورت این‌خرید را خدمت آقایان لازم است عرض کنم چون آقای بهبهانی هم‌خواسته اند که تا این تاریخ چه مبلغ‌خریده‌شده ، آنچه تابحال خریده شده جمعش ۹۲ر۵٦٤٢٦٤٥ دولاراست که از این مبلغ کنسرسیوم فروخته ٤۳٤۰۰۰ دولار و مخصوصاً خواستم توجه آقایان را جلب کنم که‌مابایدا ین‌را درنظربگیریم که‌اگر قراراباشد کنسرسیوم مخارج عملیات رابدهدویك کمکی‌بشرکت نفت بکنیم راهش اینست که مبلغی ارز بفروشد و هزینه عملیات را بدهد این مبلغ مبلغ فوق‌العاده ای نیست (خلعتبری ـ خرج عادی ماهانه‌کنسرسیوم چقدراست خرج عادی ماهانه‌اش را خواهش میکنم بفرمائید) ٤۳٤۰۰۰ دلار کنسرسیوم فروخته شرکت ملی نفت ۲٤۳۵۰۰۰ دلار فروخته هیئت کمکهای فنی امریکا فروخته ۲۸۰۰۰۰۰ دلارسازمان برنامه ۱۸۰۰۰۰۰ دلار بازرگانان فروخته‌اند ٤۹۰٤٦۰۰۰ دلار تا پانزده آذر (تیمورتاش ـ درظرف چند روز)۱۰ روز علی‌ایحال جناب آقای تیمورتاش بنده‌خیال میکنم که‌این جای‌نگرانی‌ندارد

رئیس ـ آقا این مطلب بهیچوجه مطرح نیست این‌مذاکراتی که‌میکنند نه آقایان اجازه خواسته‌اند ونه‌میتوانند روی آن‌صحبت بکنند

وزیردارائی ـ بانك ملی ایران عجالة قدرت و توانائیش بعدی است که ٦٤ میلیون دلارخریده است و این بنظر بنده جای خوشوقتی است (دکتربینا ـ که ٦٤ میلیون تومان‌ضرر داده است) ضرر کجاداده (یکی از نمایندگان ـ فردا پائین بیایدضرر است) بنده‌خدمت آقایان‌عرض میکنم که‌این ضررجبران میشود وضرری نخواهیم کرد بنابراین بنده بطور خلاصه عرض‌میکنم آقای‌تیمورتاش که‌این‌مسائل‌را باری‌بهرجهت نگیرید بنده‌دارم دفاع می کنم ازسؤال مقدر و حمله مقدر (شمس قنات آبادی ـ حمله‌ای نشده) بعد میشود چرابنده این دردسر رابرای آقایان فراهم بکنم(عبیدی‌نوری ـ آقای‌رئیس‌به‌آقای وزیر تذکر بدهید که‌موضوع ارز مطرح نیست) خلاصه‌درنتیجه کمیسیونی که‌شده آقای عبیدی‌نوری و مشورتی که بایستی بکنیم مشغول اقدام هستیم که‌ارزرا پائین بیاوریم

رئیس ـ آقای دکتر فعلا که موضوع ارز مطرح نیست نمی فهمم چه میفرمائید

دکتر امینی ـ چون آقایان نمی خواهند توجه بفرمایند بنده میروم ولی خواستم‌تقاضا کنم که‌آقایان حوصله‌نفرمائید مطالعات قریباً تمام‌میشود وتصمیم‌قطعی در این‌موضوع گرفته‌میشود(محمدعلی‌مسعودی‌ـ آقای‌دکترامینی اقلا ببانك دستور بدهید خریدرامتوقف‌بکنند)دیگرتمام‌شد هر کس هرچه داشت‌فروخت .

رئیس ـ وارد دستور می‌شویم‌آقای دکتربینا

۶ - تقدیم یک فقره سؤال بوسیله آقای دکتر بینا

دکتر بینا - بنده باینکه از دوستان جناب آقای دکتر امینی هستم این سؤال را که مربوط بارزاست تقدیم میکنم.

رئیس - بسیار خوب

کاشانی - آقای رئیس بنده عرضم مانده است حق بنده تضیع شده بنده میخواستم توضیح بدهم

رئیس - میخواستید توضیح بدهید درباره آن سؤالتان

کاشانی - بله می خواستم توضیح بدهم.

رئیس - بسیار خوب بعد بفرمائید

۷ - اخذ رأی و تصویب گزارش مربوط باعتبارات اضافی بودجه ۱۳۳۳ کل کشور

رئیس - نامه ای از مجلس سنا رسیده است. راجع باضافات بودجه ۱۳۳۳ قرائت میشود

(بشرح زیر خوانده شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی

عطف بمراسله شماره ۶۰۸۵-۲۷-۱۰-۱۳۳۳ راجع بلایحه اجازه پرداخت اضافه اعتبارات سال ۱۳۳۳ اشعار میدارد

گزارش کمیسیون شماره ۳ راجع به لایحه مزبور که یک نسخه از آن برای استحضار عالی بضمیمه ارسال میشود در جلسه روز دوشنبه یازدهم بهمن ماه ۱۳۳۳ مطرح و مورد تصویب قرار گرفت.

رئیس مجلس سنا

رئیس - این لایحه ای که از مجلس سنا برگشته راجع باضافات و ترفیعات تبصره سوم آن را در مجلس سنا از ماده واحده حذف کرده اند آن تبصره قرائت میشود توجه کنید آقایان تبصره ۳ قرائت میشود

(بشرح زیر قرائت شد)

دولت میتواند حقوق بازنشستگی کارمندان بازنشسته را که سنشان کمتر از ۷۰ سال باشد بانقاضای خود آنها تا میزان ۷۰ سال باز خرید وازصندوق بازنشستگی دفعه بپردازد

رئیس - این تبصره ازلایحه حذف شده است وعنوانش هم اینست که توانائی صندوق بازنشستگی اینقدر نیست که اینرا بپردازد (صحیح است) یک پیشنهاداتی رسیده که جزء ۷ اضافه اعتبار ترفیعات تجزیه شود و بتجزیه رأی گرفته شود قرائت میشود

(بشرح زیر قرائت شد)

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی.

امضاء کنندگان زیر تقاضا میکنیم نسبت باضافه اعتبار تبلیغات با ورقه رأی گرفته شود.

رئیس - پیشنهاد تجزیه نمی شود با ورقه رأی گرفت چون رأی تجزیه مطابق ماده ۱۰۱ آئین نامه بانیام و فصور قطعی است قسمت هفتم قرائت می شود رأی میگیریم.

(بشرح زیر قرائت شد)

اضافه اعتبار اداره انتشارات و تبلیغات ردیف ۲ صورت شماره ۳ ضمیمه لایحه بودجه سال جاری ۸۵۰۰۰۰ ریال

رئیس - آقایان توجه بفرمائید من یک توضیحی بدهم اگر رأی دادید باقیماند نمود تصویب شد اگر رأی ندادید البته تصویب نشده است (چند نفر از نمایندگان - ما نفهمیدیم) پیشنهاد کرده اند با تجزیه رأی گرفته شود اگر رأی دادید و تصویب شد جزو قانون نوشته میشود اگر رأی ندادید از قانون حذف میشود (عده ای - بفرمائید که ببینیم چیست) چند دفعه بخوانند یکمرتبه دیگر قرائت میشود

(بشرح آتی قرائت شد)

رئیس - آقایانی که بااین اضافه اعتبار موافقند قیام کنند (عده کمی برخاستند) تصویب نشد یک پیشنهاد دیگر رسیده راجع بجزء ۸ ماده واحده که این قسمت هم بتجزیه رأی گرفته شود آقایان توجه کنند من توضیح می دهم جزء ۸ ماده واحده راجع باضافه اعتبار قوای انتظامی است پیشنهاد شده که با تجزیه رأی گرفته شود قرائت می شود

(بشرح زیر قرائت شد)

قسمتی ازاضافه اعتبار وزارت جنگ ومرزبانی ازبابت ردیف ۳ صورت شماره ۳ ضمیمه لایحه بودجه سال جاری ۳۱۷۱۴۶۰۰۰ (چند نفر از نمایندگان - همه رأی میدهند آقا)

رئیس - آقایانی که بااین رقم موافقند قیام کنند (اکثر برخاستند) تصویب شد یک پیشنهاد دیگر هم مربوط بجزء اضافات و ترفیعات است یعنی اضافات و ترفیعات کارمندان که قرائت میشود

(بشرح زیر قرائت شد)

جزء ۱۲ - اعتبار تفاوت ترفیع و اضافات تا آخر سال ۱۳۳۲ کارمندان که ازاول سال ۱۳۳۳ پرداخت می شود هم چنین اعتبار اضافات سال ۱۳۳۳ خدمت گزاران جزء و کارمندان دون پایه ردیف ۲۶ و ۲۷ صورت شماره ۳ ضمیمه لایحه بودجه سال جاری ۳۹۰۰۰۰۰۰۰ ریال.

رئیس - آقایانی که بااین قسمت موافقند قیام کنند (اکثر برخاستند) تصویب شد.

حالا رأی بمجموع این لایحه باستثنای اعتبار اداره انتشارات و تبلیغات که رد شد.

(اسامی آقایان نمایندگان بترتیب ذیل بوسیله آقای مسعودی (منشی) اعلام بودر محل نطق اخذ رای بعمل آمد)

آقایان: امیرتیمور. بوداغیان. قنات آبادی. دکتر بینا. دکتر هدل. صادق تربتی. رستم گیو. مهندس اردبیلی. امیرنصرت اسکندری. کاشانی. خرازی. شادمان. محمود افشار. مؤید اشرافی. شوشتری. باقر بوشهری. افخمی. احمد فرامرزی. سید احمد صفائی. دکتر سعید حکمت. جلیلوند. پناهی. حشمتی. عزیز زنگنه. پورسرتیپ. فضلی. رضائی. جفرودی. محمودی. اکبر. ایلخانی زاده. دکتر وکیل. عباسی. فرید اراکی. خاکباز. ثقة الاسلامی. اردلان. امیراحتشامی. دولتشاهی. بوربور. قره گزلو. غضنفری. صدرزاده. صارمی. بیات ماکو. شفیعی. سهرابیان. مرآت اسفندیاری. کاظم شیبانی. مصطفی. ذوالفقاری. عبدالصاحب صفائی. حمید بختیار. صادق بوشهری. دکتر حزوی. داراب توماج. دکتر نیرومند. برومند. عاملی. صدقی. فرشی. سعید مهدوی. لاری. کهیور. کی نژاد. دهقان. قوامی. استخر. سالار بهزادی. دولت آبادی. دکتر پیرنیا. سلطانمراد بختیار. عرب شیبانی. دکتر آهی. نصیری. نقابت. عبدی نوری. حائری زاده. دکتر جزایری. دکتر عبید. دکتر افشار. ارسلان خلعتبری. بهبهانی. درخشش. تیمور تاش. دکتر شاهکار. اخوان. امیر ابراهیمی. بهادری. رضا افشار. یار افشار. صرافزاده. کاشانی. جلیلی. مسعودی. کاشانیان.

(آراء مأخوذه شماره شده و نتیجه بقرار ذیل بود)

ورقه سفید موافق ۷۰ ورقه

ورقه کبود مخالف ۰

ورقه سفید بی اسم علامت امتناع ۱۶

رئیس - لایحه اضافات و ترفیعات با ۷۰ رأی موافق تصویب شد

اسامی موافقین - آقایان: بهادری. دکتر شاهکار. دهقان. محمود افشار. قنات آبادی. اخوان. دکتر بینا. مهندس اردبیلی. پورسرتیپ. اسکندری. بوداغیان. کاشانیان. دکتر نیرومند. خرازی. جلیلوند. احمد فرامرزی. مبراشرافی. موسوی. شادمان. عماد تربتی. دکتر سعید حکمت. گیو. افخمی. باقر بوشهری. اکبر. عباسی. شیبانی. ثقة الاسلامی. پناهی. حشمتی. امیراحتشامی. قراگزلو. مسعودی. مرآت اسفندیاری. دولتشاهی. استخر. بوربور. شفیعی. صدرزاده. غضنفری. سهرابیان. صارمی. دکتر حزوی. دکتر پیرنیا. بیات ماکو. برومند. قوامی. نصیری. دکتر آهی. دکتر سعید. رضا افشار. کی نژاد. عبدالصاحب صفائی. عاملی. نقابت. توماج. داراب. صادق بوشهری. مهدوی. فرشی. دولت آبادی. تیمورتاش. کهیور. لاری. ایلخانی زاده. دکتر افشار. خلعتبری. عبیدی نوری. یدالله ابراهیمی. یار افشار

اسامی مخالفین - آقایان: بهبهانی. رضائی. عرب شیبانی. عبدالعبید بختیار. تفضلی

ورقه سفید بی اسم علامت امتناع ۱۶ ورقه

۸ - تقاضای آقای صدر زاده مبنی بر در دستور گذراندن لایحه استخدام استادان دانشکده های شهرستانها

رئیس - آقای صدرزاده

صدرزاده - لایحه استخدام استادان پزشکی ولایات در کمیسیون های بودجه و فرهنگ و خارجه تصویب شده است و گزارش آنهم موجود است تلگرافی از دانشکده پزشکی شیراز داشتم مبنی براینکه هفت ماه است حقوق استاد هائی که در آنجا مشغول تدریس هستند تاکنون پرداخت نشده و آقایان تصدیق میفرمایند که این زیبنده نیست (صحیح است) اینست که طرحی تهیه شده و از مقام محترم ریاست استدعا شده است که طبق ماده ۷۷ آئین نامه مجلس آقایان موافقت بفرمایند که این گزارش کمیسیون ها در دستور قرار بگیرد

رئیس - در دستور گذاشته میشود که بعد از کار هائی که مقدم است طرح شود.

۹ - توضیحات مجدد آقای کاشانی راجع به سؤال مربوط به کمک آمریکا

رئیس - آقای کاشانی بفرمائید

کاشانی - چون مدتی بود آقای وزیر محترم دارائی پشت تریبون تشریف نیاورده بودند از سؤال بنده استفاده کردند و فریب یکساعت مطالب زیادی در خصوص بودجه و قرضه و واردات و صادرات و همچنین راجع بارز و سایر مطالب صحبت کردند و جواب هائی که بسؤال بنده دادند باوجود اینکه در لابلای سایر مطالب فرمودند ولی چون صریحاً بیان حقایق کردند از ایشان متشکرم در هر حال غرض بنده از این سؤال اتخاذ سند بنفع ملت ایران است و چقدر خوشوقت میشدم اگر دولت جواب این سؤال را قبل از رأی آقایان محترم بلایحه نفت میداد تا بنده مصداق اجبار را به آقایان عرضه میداشتم (همهمه نمایندگان - زنگ رئیس) وبعضی از نمایندگان محترم هم از ذکر کلمه اجبار عصبانی نمیشدند. مگر اجبار جز اینست که یک کشوری حقوق پاسبان وژاندارم بوسطش را نداشته باشد بعد چرخ تمالی مملکت را نتواند بچرخاند وفقط با کمک خارجی بتواند روزمره بگذراند. وقتی عاقدین قرارداد در گوش نمایندگان ودرمجالس چندنفری بگویند چاره نداریم. مملکت ورشکست است اگر کمک امریکا نرسد انقلاب میشود وژاندارم و پاسبان بی حقوق را نمی شود نگهداشت واگر هم قرارداد نفت را نگذرانیم آمریکائیها کمک خودرا قطع می کنند. این یک حقیقتی بود، ولی چرا فاش نشود تردیدی نیست که انگلیسها وهمدستان آنها اصرار دارند که ثابت کنند قرارداد در شرائطی که مملکت ایران ازنظر مالی درمضیقه بوده منعقد نشده وبا طیب خاطر قرارداد بسته شده، ولی کتمان این حقیقت از طرف ایرانیانی که این ناچاری ومضیقه مالی واجبار را حس می کنند قابل اغماض نیست، چون اصراری است بزیان ملت وبنفع اجنبی. بنده این سؤال را کردم که این سند مکمل پرونده نفت بشود و نیابدانند که این قرارداد بملتی از پای درآمده که قوت روزانه اش را نداشته اجباراً تحمیل (شده جمعی ازنمایندگان (با همهمه) کی تحمیل کرده است) (زنگ رئیس) آقا توجه بعرض بنده بکنید ماروی ناچاری این قرارداد را تصویب کردیم ما حقوق پاسبان وژاندارم را نداشتیم.

تیمورتاش - کی این ملت را ازپا درآورد وبیچاره کرد؟ اشخاص دیگر حق ندارید این حرف را بزنید

(زنگ رئیس - دعوت بسکوت)

مهدوی - آقا بلایحه نفت رأی داده شده است چرا برخلاف رأی مجلس حرف میزنید.

(همهمه نمایندگان - زنگ رئیس - دعوت بسکوت)

رئیس - آقای تیمورتاش، آقای مهدوی ساکت باشید بشما تذکر میدهم

مهدوی - آخر ایشان برخلاف رأی اکثریت مجلس دارند صحبت میکنند

تیمورتاش - پدر ملت ایران را اینها درآوردند بازهم حرف دارند.

کاشانی - چرا شلوغ می کنید من دارم بنفع ملت ایران اتخاذ سند می کنم وزیر دارائی صریحاً اقرار میکند که ما کمکی که از آمریکا گرفتیم صرف حقوق پاسبان وژاندارم وقوای انتظامی کردیم (تیمورتاش - کی مملکت را باین روز انداخت) (مهدوی خودشان مملکت را ازبین بردند بازهم حرف دارند)

(همهمه شدید - زنگ مجدد رئیس)

رئیس - آقای تیمورتاش، آقای مهدوی بهر دو نفر آقایان برای دفعه دوم تذکر میدهم اگر ساکت نشوید اخطار خواهم کرد. چرا نمیگذارید مطالب فهمیده شود؟

کاشانی - آقایانی که این قرارداد را قبول کردند ورأی موافق دادند از این لحاظ بود که این را در حکم اکل میته دانستند وملت ایران بارضا ورغبت این قرارداد را قبول نکرده است (همهمه شدید - زنگ رئیس)

رئیس - آقای کاشانی این حرفهای شما بمصلحت مملکت نیست بفرمائید بنشینید (صحیح است)

کاشانی - بنده خواستم از بیانات آقای وزیر دارائی بنفع مملکت اتخاذ سند کنم.

تیمورتاش - شما پدر مملکت را درآوردید

رئیس - آقای تیمورتاش ساکت باشید چرا نمیگذارید مجلس منظم باشد؟ آقای کاشانی خواهش می کنم بفرمائید بنشینید

۱۰ - استرداد لایحه پانزده نفر کارشناس فنی اداره تسلیحات و تقدیم لایحه دیگر و تقدیم چهار فقره لایحه تمدید حکومت نظامی بوسیله آقای وزیر جنگ

رئیس - آقای وزیر جنگ

وزیر جنگ (سپهبد هدایت) - بنده چندی قبل لایحه ای بپیشگاه مجلس تقدیم کردم راجع باستخدام پانزده نفر متخصص برای کارخانجات تسلیحات ارتش. بااجازه آقایان آن لایحه را مسترد میکنم و لایحه جدیدی تقدیم میکنم که تعداد آنها را به ۲۲ نفر برساند وضمناً لایحه ای هم راجع بتمدید مقررات حکومت نظامی درچهار نقطه کشور تقدیم واستدعای تصویب آنرا دارم

رئیس - بکمیسیونهای مربوطه فرستاده می شود

۱۱ - تعیین موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه

رئیس - جلسه راختم میکنیم جلسه آینده روز یکشنبه ساعت ۹ خواهد بود و دستورهم لایحه اعتبار قرضه

(مجلس پنجدقیقه بعد از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی -

رضا حکمت